Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

9 770032 339010

31. VII 1992. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIV ● ЦЕНА 100 ДИН. ● БРОЈ 2118

За све од 7 до 77

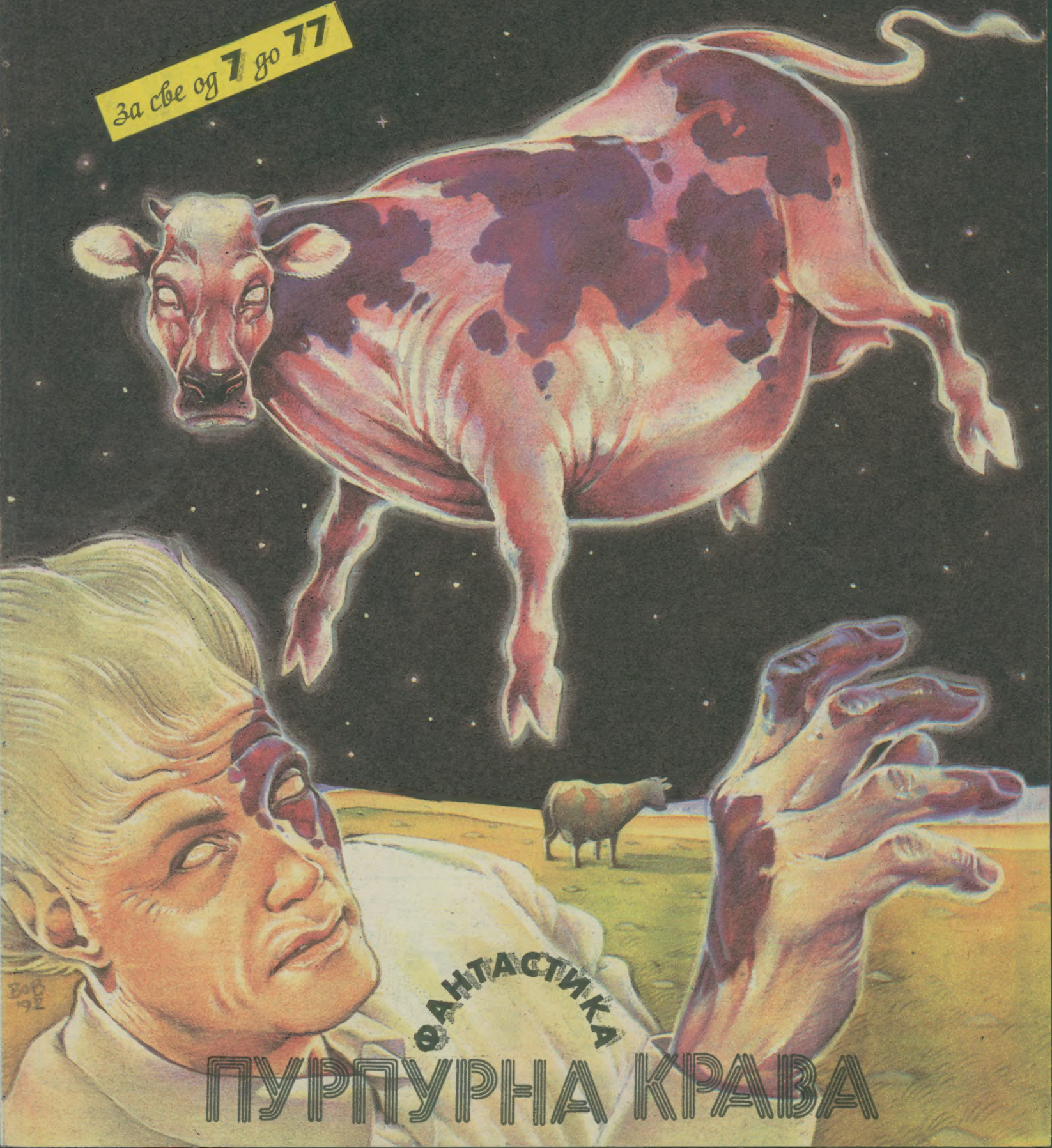

ФАНТАСТИКА

ПУРПУРНА КРАВА

Верovали или не!

ЕРАТОСТЕН

(275-194 ПРЕ Н.Е.)

ГЕОГРАФ И АСТРОНОМ АЛЕКСАНДРИЈСКЕ ШКОЛЕ, ПРВИ ЈЕ ОДРЕДИО ОБИМ ЗЕМЉЕ И УСТАНОВИО ДА ЊЕН МЕРИДИЈАН ИЗНОСИ 252 СТАДИЈА ШТО ЈЕ САМО ЗА ОКО 1000 КМ МАЊЕ ОД СТВАРНЕ ВРЕДНОСТИ.

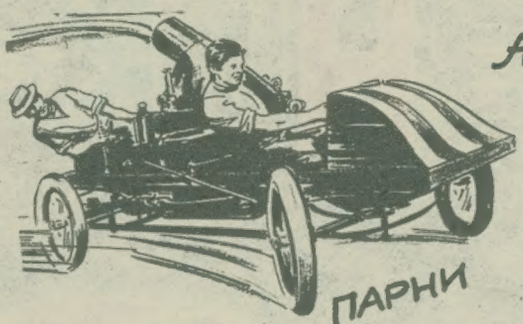

ПАРНИ АУТОМОБИЛ

КОГА ЈЕ 1903. КОНСТРУИСАО СТУДЕНТ СА УНИВЕРЗИТЕТА ХАРВАРД, ЏОРЏ КЕНОН, МОГАО ЈЕ ЗА 67 СЕКУНДИ ДА ПРЕЂЕ РАСТОЈАЊЕ ОД ЈЕДНЕ МИЉЕ (1,6 КМ).

ПЕТЛО

ИЗ КОКОШИЊЦА ЏОА ВИНИКИЈА ИЗ КАНОГА ПАРКА У КАЛИФОРНИЈИ (САД) - НОСИ ЈАЈА.

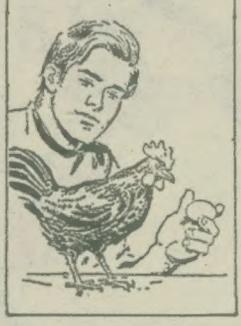

Алан Картије

(1392-1430)

ПОСТАО ЈЕ ПРВИ СЕКРЕТАР ФРАНЦУСКОГ КРАЉА ШАРЛА VI КАД ЈЕ ИМАО САМО 16 ГОДИНА.

ЛЕГАСТУЦИ

НА КОЈИМА СУ СПАВАЛИ СТАРИ КИНЕСКИ ВЛАДАРИ БИЛИ СУ ИЗРАЂЕНИ ОД ПОРЦУЛАНА.

НАЈСКУПЉИ КОЊ СВИХ ВРЕМЕНА ЛЕЛИ

ИЗУЗЕТНИ ПАСТУВ, ПОСТАО ЈЕ 1830. ВЛАСНИШТВО ИНДИЈСКОГ РАЏЕ ОД ПЕШАВАРА ЗА БАСНОСЛОВНУ СУМУ КОЈА БИ ДАНАС ИЗНОСИЛА ОКО 58 200 000 ДОЛАРА. РАЏУ ЈЕ КАСНИЈЕ УХАПСИО МАХАРАЏА ОД ПЕНЏАБА И УБРЗО ГА ОСЛОБОДИО ЗАТО ШТО МУ ЈЕ ОВАЈ ДАО СВОГ КОЊА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● малолетни становник америчке државе Ајове, ухваћен да пуши на улици, може да плати казну од 100 долара.

●●● две тоне живих црвића – мамаца за рибе – произведе месечно Деоничарско друштво „Глотин" из Падинске Скеле, чиме олакшава посао пецарошима.

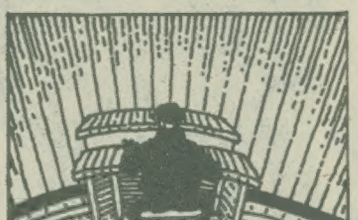

●●● највеће оргуље на свету налазе се у цркви Св. Стефана у Пасауу, Немачка, и имају 17.330 свирала.

●●● последњи штрајк у познатој фабрици „Бритиш лејланд" избио је кад је управа концерна одлучила да паузу за чај смањи са 17 на 13 минута.

●●● знакови + и − датирају од пре четири столећа, а измислио их је Михаел Штифајс, немачки математичар. Скраћеница = није његова. Измислио ју је, отприлике у исто време, Роберт Рикорд.

●●● како би окајао своје грехе, бивши криминалац Пјер Руа заредио се са 46 година и примљен је, пробно, у самостан у Перигеу. Сада је осуђен на годину дана, јер је крао и продавао самостански намештај.

●●● одих дана у Чељабинску (Русија) почиње да се производи најчувенија лутка на свету Барби. Главу ће лепотица, међутим, добијати у неколико стотина километара удаљеном Перму, а тамо ће се и облачити како и приличи модерној младој дами која држи до модних трендова.

Илустровао: Љубомир Миловић-Љубуша

КУДА ВОДЕ СКАДАРСКЕ ВОДЕ

ТЕРАЊЕ ЈЕЗЕРА УЗ БОЈАНУ

Ко је и кад украо реку Зету. – Због чега је Бојана потекла узводно. – Куд се изгубило светло на крају тунела. – Како су људи научили рибе да пливају леђно. – О врбама које нису тужне

Илустровао: Бране Јовановић

Тешко је, без обзира на сва трагања и пропитивања код многих историчара, утврдити ко је и кад украо реку Зету. Бар двадесетак километара њеног доњег тока. Ње, једноставно нема. Попила је река Морача, некад давно и сасвим незаслужено. А доказа је неколико.

Прво, права је реткост да се много већа река улива у мању. То је као кад би од Београда према Црном мору даље текла Сава. Такав је, отприлике, однос Зете и Мораче мало севернije од Подгорице, на ушћу Зете у Морачу.

Нешто јужније, куда Морача хита према Скадарском језеру, цео крај се од памтивека зове Зета, а становници Зећани. Ту је и железничка станица Зета.

На крају, у 11. и 12. веку на тим просторима била је држава Зета, а недалеко од утоке Мораче (Зете) у Скадарско језеро Црнојевићи су подигли утврду Жабљак који је био престоница средњовековне Зете.

Зета, река понорница која нестаје на ободу Никшићког поља и појављује се ниже у Бјелопавлићкој равници, тако се изгубила у времену прошлом, бар добар део ње.

Прича о крађи и прекрађи Зете је у много чему слична судбини нашег највећег језера. И са њиме се природа, у завери са људима, и те како поигравала. Ни данас не одустајући од тог и таквог надметања.

Песник Вито Николић, упорно и већ дуго, тврди да је простор данас испуњен водом Скадарског језера некада био библијски Мисир. Као потврду наводи неколико записа који су стигли до нас.

У време када је овај крај био једна од многих римских провинција, испод масива Тарабоша, Румије, Сутормана, Созине и огранака Проклетија и Ловћена таласала су се поља жита. Данашње језеро било је житница Рима, много доцније и сами Немањићи су овде убирали богату летину. Траг о плодној равници са две реке – мисли се на Бојану и вероватно Морачу (Зету) – оставили су у 11. столећу и крсташи.

Рибе на мојој ливади

Крађа плодне равнице почиње, ако је веровати историјским записима, у [illegible] 18. века. Тада се око реке Бојане у близини града Скадра (по коме је језеро и добило име) стварају баруштине. Све веће. Вода немилосрдно плави земљиште. За главне кривце именоване су реке Кири и Дрим.

Река Кири, лева притока Бојане, вековима је управо код Скадра пешчаним наносима засипала корито Бојане и спречавала отицање воде Бојаном у Јадранско море. Ништа мање заслуга за нестајање плодног земљишта и стварање огромне воде нема ни Дрим који је често мењао корито и правио праву пустош. У једном налету, у зиму 1858/59, његов рукавац Дримац скренуо је у правцу Бојане и, затрпавши њено корито наносима, створио велики спруд. И тада је Бојана потекла узводно: уместо да као једина отока из Скадарског језера води воде у море, она их је враћала у језеро.

А да је на простору данашњег језера била плодна равница, потврду можемо наћи на два места. Почетком нашег века један географ је забележио и ово: „И данас многи сељаци имају судске турске карте (тапије) о куповини појединих парцела земље које сада леже овде под водом." Уз то, старији становници Жабљака и села Додоша потврдиће и данас да су под водом нестала некад велика села као што су Салковина, Сарике и Балије. У њима сада станују рибе.

Виђено је невиђено

Историја бележи много покушаја да се језеро које расте из дана у дан и осваја нове просторе смести у неке реалне оквире. Да се спречи крађа плодног земљишта.

Први су, ако је судити по траговима који су доспели до нас, то почели Турци, још 1870. Уз помоћ прућа и камења. Дуго, таман толико колико један прут може да издржи налет једне бујице. Чак се и Берлински конгрес из 1878. бавио питањем агресије воде на земљу у басену данашњег Скадарског језера. И донео закључке. Вода, међутим, ни онда није много волела да чека [illegible] најпре договоре [illegible] слободе.

А освајачи слобо[illegible] након Другог светског рата, наумили су – и то записали у Првом петогодишњем плану – да регулишу Дрим и одмах нас одведу у светлу будућност управо на просторима где је река Зета некад давно изгубила своје име. И управо кад је план до танчина урађен, Бојана је поново потекла узводно, односно љубав Албаније и Југославије попримила је страсти друге димензије.

Но, течног крадљивца лети ораница ваљало је по сваку цену сместити на одговарајуће место – пребацити га у море. И наши људи су смислили да испод планине Сутормана прокопају тунел дугачак девет километара и језеро истерају у море, у његову и нашу светлу будућност.

Филм Живка Николића „Чудо невиђено", снимљен пре десетак година а смештен у неко тамо давно време, прича о намери становника једног скадарског језера да, минирајући пећину у планини, језерске воде одведу у оне слане, Кад је Зељо, јунак филма, извршио поверени му задатак, сељани су сутрадан ујутро приметили да је вода подно њиховог места нешто слана. Море им је дошло у походе, вероватно због тога што је већина мештана побегла са часа географије управо кад је професор причао о криптодепресији. Тешко их је било разуверити у чињеници да је ниво њиховог језера нижи од нивоа мора. Увек су мислили да су много виши, не само у томе.

Језеро и данас жестоко узвраћа на сваку провокацију човека. Чим човек чачне око неког насипа и томе слично, оно нагрне свом силином. Прво потајно, уз помоћ уљеза званих баруштине, а онда, кад се најмање надаш, ето ти чисте језерске воде на праг куће. Украде ти ораницу, зароби краву или повртњак. И смеши се својом као стакло глатком површином.

Човек се онда загледа у њу, попут митског Нарциса. Насмеши се и у време ловостаја почасти језеро динамитом или струјом из агрегата. Забели се површина језера-уљеза од риба које пливају леђно. У помоћ прискоче и фабрике. Истина, криомице. Шшшшш, и у језеро се излију свакојаки козметички препарати за лепши изглед и краћи живот овдашње флоре и фауне.

Овде једино врбе на рубовима рукаваца нису тужне ни плачљиве. Зашто? Одговор је без могућности приговора: имају воде. Засад.

Петар Милатовић

WALT DISNEY
ПАЈА ПАТАК
ЦАЈО, ДАЈ МИ МАЛО ТЕ НОВИНЕ!
ЧЕК' САМО СЕКУНД!
МОРАМ ДА ВИДИМ ШТА МЕ ДАНАС ЧЕКА!
А ЗНАШ ЛИ ТИ ШТА МЕНЕ ЧЕКА? ОДЛУЧИО САМ ДА ДАНАС ЗАПРОСИМ ПАТУ!
ШТА РЕЧЕ? ДА ЈЕ ЗАПРОСИШ?
НИКАКО ДАНАС! НИЈЕ ТВОЈ ДАН!
ОТКУД ЗНАШ?
ЗАТО ШТО ТВОЈ АСТРОЛОШКИ КАЛЕНДАР КАЖЕ ДА ДАНАШЊЕ ОДЛУКЕ МОГУ ДА УТИЧУ НА ТВОЈУ БУДУЋНОСТ!
2-16
ТО СУ ГЛУПОСТИ, ЦАЈО! ЈА НЕ ВЕРУЈЕМ НИ ЈЕДНУ ЈЕДИНУ РЕЧ!
©1992 The Walt Disney Company
All rights reserved
АСТРОЛОШКИ КАЛЕНДАР... КАКВА БУДАЛАШТИНА!
ДИНГ! ДОНГ!
ЂАО, ПАТО! МИСЛИМ ДА ЈЕ ДОШЛО ВРЕМЕ ДА ОЗАКОНИМО НАШУ ВЕЗУ!
НИКАКО ДАНАС, ПАЈО...
...У МОМ ХОРОСКОПУ ПИШЕ ДА ОБАВЕЗНО ПРОЧИТАМ ТВОЈ!
Distributed by King Features Syndicate

УМЕСТО ЛЕКОВА - ГЕНИ?

Пресађивањем гена лечи се на десетине пацијената оболелих од неизлечивих болести и – боље им је!

Хоће ли 14. септембар 1990. остати у историји медицине забележен као датум исто толико важан као прво пресађивање срца које је 1967. извео др Кристијан Барнард? Тог дана је у америчком Националном институту за здравље у Бетзеди, близу Вашингтона, др Френч Андерсон извео прво пресађивање гена у историји: ова нова тех-

Три човека који праве историју. – Прва пресађивања, изведена на две мале девојчице које пате од изузетно тешког поремећаја одбрамбеног система, резултат су сарадње ова три америчка лекара: др Кенета Калвера, др Мајкла Блеза и др Френча Андерсона. Ево их како на филму контролишу структуру једног „преправљеног" гена

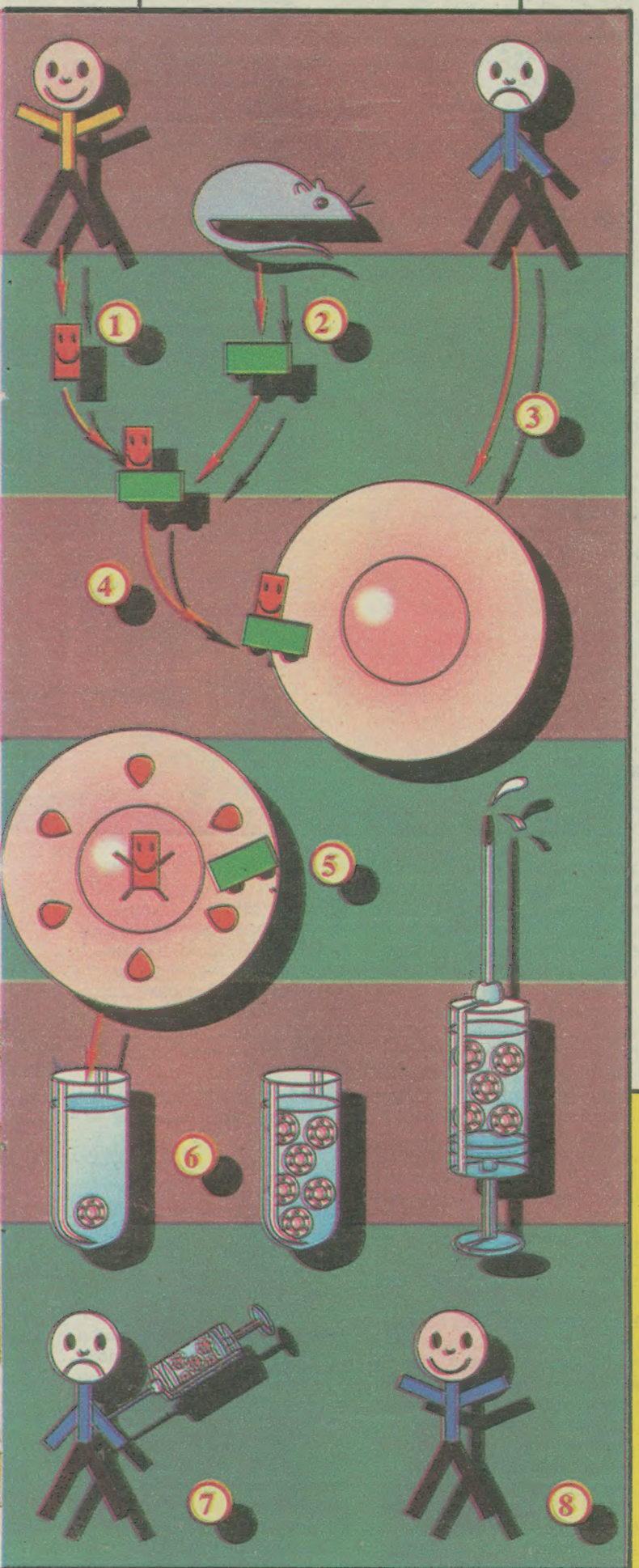

ОВАКО СЕ ПРЕСАЂУЈУ ГЕНИ

Болесник пати од тешког оштећења одбрамбеног система који изазива неисправан ген задужен за производњу беланчевина без којих нема одбране од болести. Генском терапијом пацијенту се пресађује ген на следећи начин:

1. Узме се здрав ген од здраве особе.
2. Од миша оболелог од леукемије узме се ретровирус и измени тако да постане безопасан по здравље човека.
3. Бела крвна зрнца оболелог посаде се на културу у епрувети.
4. Ретровирус измењен генским инжењерингом постаје носач доброг гена и служи као такси који ће тај исправан ген одвести у унутрашњост ћелија.
5. Ген продире у језгро ћелије и покреће стварање протеина чији недостатак и изазива болест.
6. Измењене крвне ћелије размножавају се врло брзо у епрувети. Свака од њих постаје права мини фабрика која производи спасоносне беланчевине.
7. У тренутку кад се створи знатан број измењених ћелија, оне се убризгају пацијенту.
8. Нове крвне ћелије у болесниковом телу постепено заузимају место старих шаљући драгоцен протеин у његову крв. Цео процес обнављања изводи се једном месечно.

ника, названа „генска терапија", одиграће, тврде многи, одлучну улогу у борби против наследних болести, рака или сиде.

Вирус као такси

Др Андерсон имао је само шеснаест година кад је одлучио да свој живот посвети томе што ће болести објаснити на молекуларном нивоу, а 44 кад је извео своју прву интервенцију с пресађивањем гена на једној четворогодишњој девојчици из Кливленда (Охајо). У јануару 1991. исту технику применио је и на другој девојчици. У оба случаја била су лимфоците (бела крвна зрнца) и затим их гајили у епрувети у присуству вируса који је претходно разоружан тако да више није могао да изазове болест. Потом је генским инжењерингом преправљен да послужи као „носач" за здрави ген који код човека управља синтезом ензима АДА. Сада је вирус био спреман да одигра своју улогу: следећи своју нападачку природу, он упада у бела крвна зрнца, али пошто је прерађен не зарази их болешћу, већ у њихово језгро убацује нови ген. Измењене крвне ћелије почињу да се множе у епрувети и др Ан-

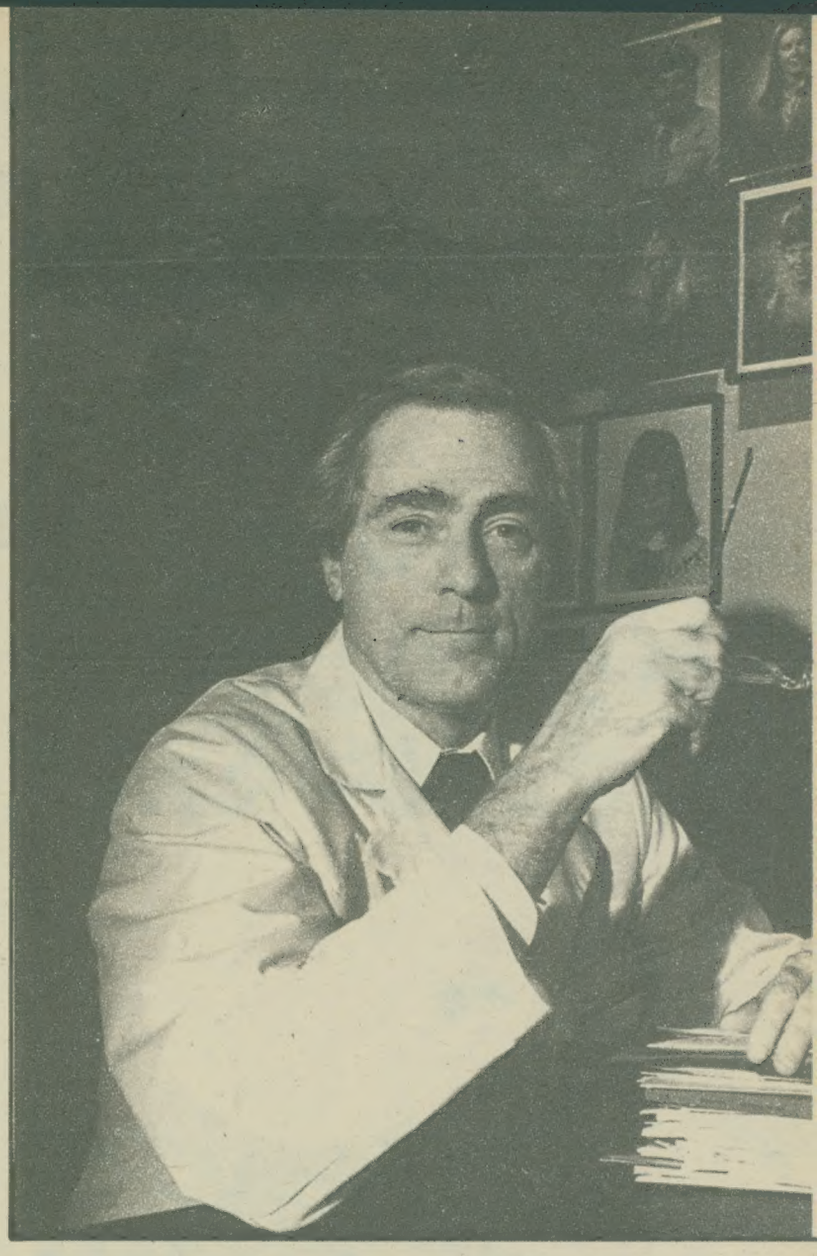

ГЕНЕТИКА ЗА ПОЧЕТНИКЕ

ЋЕЛИЈА

Ћелија је основна јединица сваког живог организма. Наше тело састављено је од милијарди микроскопских ћелија од којих свака изгледа као кесица (мембрана) пуна хранљиве течности (цитоплазма). У језгру које плива у центру ћелије налазе се хромозоми, а управо су они састављени од гена који су носиоци свих наших наследних особина (геном).

ГЕН

Свака наша ћелија садржи у свом језгру више од 50.000 гена који се сложеним законима преносе са родитеља на потомке, а груписани су у серије хромозома. Гени су састављени од молекола ДНК (дезоксирибонуклеинска киселина) чија је улога најважнија, она је директан носилац наследних информација. ДНК чини неку врсту програма који је основа за раст, преживљавање, старење и смрт ћелија.

ВИРУС

Вирус и антивирус су најсићушнији микроорганизми, виде се само на микроскопима који увећавају до 100.000 пута, а изазивају многе инфективне болести. Они немају довољно потребних материја за свој раст и деобу, па могу да живе и размножавају се само на живим ћелијама.

у питању „деца-балони", осуђена да стално живе испод посебног омотача у потпуно стерилној атмосфери јер, као и четрдесетак других особа у свету, пате од поремећаја који њихов организам чини потпуно неотпорним на микробе и друге вирусе.

Ову болест, која донекле подсећа на сиду, изазива то што је одређени ген неспособан да „нареди" стварање неопходног енизма (Аденозин дезаминаза – АДА). Др Андерсон је први лекар на свету коме је пало на памет да са колегама Мајклом Блезом, специјалистом за болести имунитета код деце и Кенетом Калвером, експертом за пресађивање, болест лечи у самом корену, дакле, не да убацује у организам готов ензим АДА као што се до тада радило, већ да оштећени ген замени новим који ради без грешке. Са својом екипом извео је то овако: уобичајеним поступком (као кад се вади крв) узели су од девојчице дерсену је сада само преостало да их убризга у крв мале девојчице.

Поступак се понавља једном месечно да би нови лимфоцити постепено преузели место старих. – Између два боцкања девојчице живе код куће и осећају се добро – тврди др Блез. – Њихов одбрамбени систем показује видне знаке оздрављења. – Па, ипак, тек после неколико година моћи ће са сигурношћу да се каже да ли је у питању можда само привремено побољшање, мада је и ово велика победа.

Вакцина против рака

И др Стивен Резенбар, канцеролог у Медицинском центру у Бетзеди, од јануара 1991. године покушава да оболеле од тешког облика рака коже (прогресивни меланом) лечи на сличан начин. Разлика је у томе што се овде не иде на замену одређеног гена, већ се појачава одбрана организма против болести: генски се мењају бела крвна зрнца чија је природна улога да нападају тумор, а при томе се култури у којој се гаје лимфоцити додаје и једна материја названа Интерлеукин 2, која бела крвна зрнца чини знатно ефикаснијим у борби против тумора. Овако обогаћена зрнца убризгавају се оболелима и досад нису примећене никакве негативне узгредне појаве – док су побољшања видљива. Следеће две године на овај начин лечиће се педесетак пацијената у САД.

Др Розенберг није се ту зауставио. Осмог октобра 1991. извео је нови експеримент на 46-годишњем пацијенту оболелом од меланома у последњем стадијуму. Идеја је била нешто сасвим ново: да се канцерозне ћелије болесника искористе тако што ће имунизирати тело болесника на свој сопствени рак!

– Поступак је сличан вакцини – објашњава др Розенберг – само што се она даје превентивно, док се овде болест лечи у поодмаклом стадијуму. Следећих месеци – он се нада успешно – тако ће лечити четири пацијента оболела од меланома, пет од рака дебелог црева, још пет погођених раком бубрега, а размишља да генску терапију користи и у борби против рака дојке. Да не помињемо колика је нада његових пацијената којима је то последња шанса.

Побеђен Паркинсон – засад код мишева

Које се још болести могу лечити генском терапијом? То су најпре генетске болести од којих пате десетине милиона људи широм света. У развијеним замљама половина деце која умру, умиру баш од њих. Ових обољења има преко 4000, а најпознатија су хемофилија, затим болест мишића миопатија, муковисцидоза (поремећај који се манифестује прекомерним лучењем слузи)...

У Пастеровом институту у Паризу већ неколико месеци лекари се вакцином боре против једне врло тешке наследне болести јетре која врло брзо доводи до смрти. У вене миша они су убацили

Први „хирург за гене". – Др Френч Андерсон из Америчког националног института за здравље извео је прво пресађивање гена у историји. Портрети на зидовима у његовом кабинету представљају комплетну екипу истраживача која је радила на овом изванредно значајном послу

вирус-такси који ће у његовом организму „монтирати" ген који недостаје и на тај начин у великој мери успели да регулишу овај недостатак. То је велики успех јер је до сада једини ефикасан лек било пресађивање јетре. Ако све буде ишло како треба, једнога дана уместо да се цео орган замењује, као што се то сада чини код таласемије (тежак облик анемије) и неких других болести, биће довољно да се само пресади ген одговоран за болест. Тиме ће се избећи инфекција, одбацивање органа и тражење донатора.

Генска терапија ће, такође, омогућити да се лече неке наследне болести у које је умешан један или више гена.

То се првенствено односи на шећерну болест и неке сметње срца и крвотока. Али, зато прво треба прецизно утврдити који су гени одговорни за ове болести, па инжењерингом створити ћелије носаче које ће с исправним геном стићи на право место... У чувеном CNRS (Националном центру за научна истраживања) већ се пресађују генетски измењене ћелије на мишевима оболелим од Паркинсонове болести која погађа зоне у мозгу које је лако локализовати. Тестиране животиње показују „знатно церебрално обнављање".

Др Рифкин – непријатељ бр. 1

Нови начин лечења се и даље усавршава и проширује чак и на пресађивање гена код ембриона да би се спречиле тешке наследне болести, али има и много противника. Један од највећих је Џереми Рифкин, председник једне угледне владине фондације у Вашингтону, који тврди да наука на садашњем нивоу не гарантује да нови гени неће пореметити врло осетљиву и тајанствену равнотежу која влада међу нашим хромозомима. Генска терапија, по њему, може да изазове дубоке промене генетског фонда људске врсте са несагледивим последицама. Ко може да каже са сигурношћу да уклањајући гене који изазивају болест, у исто време не ризикујемо да се поремети улога позитивних?

Треба ли због тога зауставити сва истраживања у овој области медицине? Нипошто, слажу се лекари. Такав би потез могао само да изазове појаву експеримената који би били изван контроле, а можда и изван памети. Зато се генетска терапија у САД, а и другим земљама држи под строгом контролом. Али, др Андерсон је пре три године добио зелено светло од америчке администрације за контролу хране и лекова, што значи да може на миру да ради.

– Не треба заборавити да су молекуларна генетика и генски инжењеринг фантастично оружје у ширењу наших сазнања и нада за лечење не само генетских, већ и других тешких болести као што су рак, сида, жутица или разна паразитска обољења – каже др Андерсон.

– Али, да би се дотле стигло треба савладати и многе техничке препреке.

– Биће потребно много напора и времена – подвлачи др Стивен Розенберг. – Генска терапија чини тек прве кораке.

Др Мајкл Блез је највећи оптимиста. Он тврди:

– Генска терапија ће потпуно изменити медицину. Средином идућег века биће то обична техника која ће читаву медицину окренути наглавачке.

Припремила: ***В. Милићевић***

РЕКЛИ СУ...

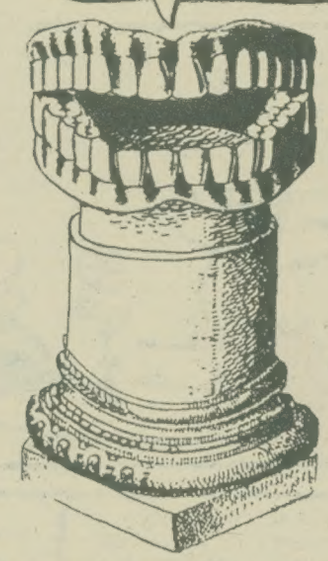

Венчање је заменило отмицу само зато што нико не жели да се одрекне свадбених поклона.

Марк Твен
амерички књижевник
(1835–1910)

Универзитет развија и оплемењује све човекове способности, између осталих и глупост.

Антон Павлович Чехов
руски писац
(1860–1904)

Разуман човек прилагођава се свету, неразуман покушава да свет прилагоди себи. Због тога читав напредак и зависи од неразумних људи.

Џорџ Бернард Шо
енглески драмски писац
(1856–1950)

Толеранција је нелагодан осећај да је можда ипак на крају онај други био у праву.

Роберт Фрост
амерички песник
(1874–1963)

КО СХВАТИ ГЕОМЕТРИЈУ, МОЖЕ ДА СХВАТИ СВЕ НА ОВОМ СВЕТУ.

Галилео Галилеј
италијански астроном и математичар
(1564–1642)

Књижевник је онај чија интелигенција није довољна да би могао да престане да пише.

Гинтер Грас
немачки књижевник
(рођ.1927.)

БИСЕРИ ФРАНЦУСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

„Ах! Ах! – рече дон Мануел на португалском."

(Александар Дима)

„Дезире, која је такође појела супу озбиљно и не отворивши уста, устаде."

(Емил Зола)

„Пешачили су једанаест сати, одмарали се четири пута по два сата да би нахранили коње, што укупно износи четрнаест сати."

(Ги де Мопасан)

„Провела је ту, не дишући, цео сат."

(Александар Дима)

„У петак ујутро, 23. маја, у један сат и 27 минута после подне, преминуо је Виктор Иго."

(Есташ Дешан)

„Викторина настави да чита затворених очију."

(Едмон Абу)

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЕВО, ГОСПОЂО, ЗАПАКОВАО САМ ПОЛА ШНИЦЛЕ КОЈУ НИСТЕ ПОЈЕЛИ!
А САД ВАС МОЛИМ РАЧУН!
ЈЕ Л' МИСЛИШ ДА ЋЕ СЕ ЉУТИТИ АКО ИМ УЗМЕМ ЈЕЛОВНИК?
МИСЛИМ ДА НЕЋЕ!
НЕЋЕШ, ВАЉДА, ДА УЗМЕШ И ТО ЦВЕЋЕ?
ШТО ДА НЕ! ДО СУТРА ЋЕ ИМ ИОНАКО УВЕНУТИ!
ЧЕКАЈ МАЛО! МОРАМ ДА ИМ ОСТАВИМ БАКШИШ!
ПО ОБИЧАЈУ СИ ПРЕТЕРАО! ДОСТА МУ ЈЕ И ПОЛА ОД ТОГА...
...НИЈЕ СЕ БАШ ПРЕТРГ'О ОД ЉУБАЗНОСТИ!
ХЕЈ, ГОСПОЈА! ЗАБОРАВИЛИ СТЕ АСТАЛ!
© 1981 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.
10-4

МА ШТА КАЖЕШ

САН ЗА ВРЕМЕ СНА

Немачки режисер Вим Вендерс недавно је поверио новинарима како ужива да одрема док гледа филмове које воли! Омиљени филм му је „Велики сан" који је до сада одгледао, то јест одспавао, двадесетак пута, па стога не чуди његова изјава да је сигуран да неке сцене никад није видео. „Да је 'Велики сан' лош филм, то се никако не би десило", рекао је Вендерс објашњавајући да пада у сан само кад гледа нешто добро. ■

РАЗЛИКА

Ему Томсон, једну од најозбиљнијих кандидаткиња за награду на овогодишњем филмском фестивалу у Кану, новинари су питали како јој је изгледао рад са Џејмсом Ајворијем, режисером филма у коме је сјајно играла будући да је до сада играла само у филмовима свог мужа. „Нисам уочила никакву разлику", изјавила је Ема, „осим што на крају дана нисам морала да трчим да спремам вечеру за режисера!" ■

ВАЖНО ЈЕ ВЕРОВАТИ

Двоструки нобеловац Лајнус Полинг познат је и као велики присталица витамина С који сматра чудотворним. Нема бољег начина за спречавање неке болести од узимања одређене количине овог витамина сваког дана, тврди он, и не само што тврди него и – ради. Али, упркос томе што већ 25 ручује, Полинг је недавно морао да призна да се ипак разболео и то не од било чега него од – рака. Међутим, то није нимало пољуљало његову веру у витамин С, напротив. Да га нисам узимао, оболео бих много раније, каже Полинг и напоминје да медицинске статистике говоре да је мало мушкараца који у његовим годинама не добију простату (облик карцинома). А човек зна шта прича јер је недавно напунио 91 годину. ■

СКУП ПЛАГИЈАТ

Симфонијски оркестар из Кливленда тужио је недавно Мајкла Џексона за плагијат јер је чувена рок звезда узела тачно 1 минут и девет секунди његовог извођења Бетовенове 9. симфоније, снимљеног још 1961, и тај део убацио на почетак песме „Wil You Be There".

Међутим, Џексон изјављује да му не пада на памет да оркестру из Кливленда исплати два милиона долара пошто је снимак добио од „Сони мјузик ентертејнмент", компаније која поседује права и на његове и на снимке Кливлендског оркестра. Са „Сонијем" ћемо ми посебно, прете симфоничари и машу тужбом у којој траже да се компанија казни са пет милиона долара! Тако је то кад извођење не застарева као што је то, рецимо, случај са документима. ■

САВЕТ СТРУЧЊАКА

Познато је да је Рио де Жанеиро један од највећих и најпримамљивијих туристичких центара у свету, али се многи из њега враћају више ојађени него усхићени. Разлог су ситни лопови и улични џепароши који су у овом граду права напаст. О томе како спасти туристе градске власти већ дуго размишљају и коначно су, изгледа, нашле решење. На радију се свакодневно емитују специјалне емисије у којима Роналд Бигс, човек познат као највећи лопов на свету, дели туристима савете како да избегну његове мање успешне колеге.

Бигс је свакако човек који зна шта прича будући да је био главни организатор чувене пљачке поштанског воза на линији Глазгов – Лондон 1963. године, у којој је „дигнуто" 2,5 милиона фунти. Једна од основних препорука овог мајстора међу лоповима гласи: „Кад кренете на неку од безброј златних плажа у Рију, понесите само оно што вам је неопходно и што морате, а то су две ствари: стари пешкир и стара жена. Ако вам их неко покупи, бар вам неће бити жао!" ■

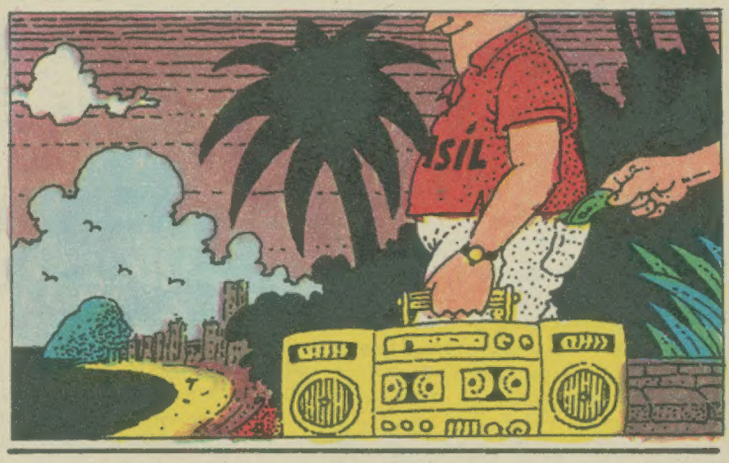

ЗНА ЧОВЕК СЕБЕ

Француски глумац Ален Делон овако је објаснио зашто се није појавио на конференцији за штампу поводом завршетка снимања свог најновијег филма. „Да сам ја дошао и почео да причам, нико други не би успео да дође до речи"! Зна човек себе. ■

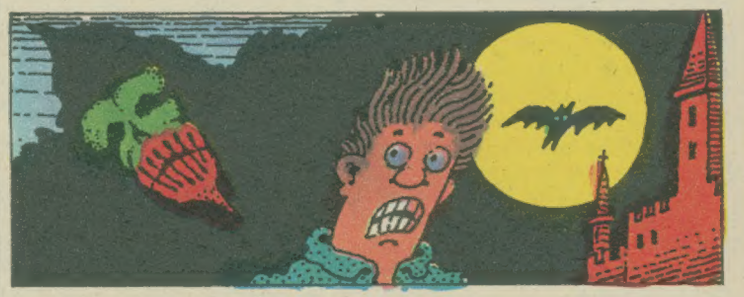

УПЛАШИО САМ СЕБЕ

Мик Герис спада у генерацију млађих режисера филмова страве и ужаса, али је већ стекао славу у овом жанру. Прави је мајстор хорора. Да је то баш тако и никако друкчије, најбоље показује то што се и сам престравио видевши монтирани материјал свог најновијег филма „Месечари". ■

Илустрово: Љубомир Милојевић-Љубац

У КЛОПЦИ НА СМРЗНУТОЈ ЊИВИ

Видећи да се немачки тенкови повлаче, војници америчког батаљона од радости су побацали шлемове увис и готово у хору довикнули свом заповеднику: – Хеј, поручниче, тражи премештај у артиљерију!

Почело је одсудном офанзивом Немаца у Арденима у Другом светском рату.

Био је 21. децембар 1944. Амерички поручник Ралф Хук са саборцима 89. коњичког извиђачког ескадрона лежао је прикривен на замрзнутом пољу дуж друма недалеко од Вилдбилига у Луксембургу. Јединица је имала задатак да осматра кретање нацистичке Седме армије. Како је Хуку пренела обавештајна служба, та армија је хтела према Бастоњи у Француској да заузме главни пут, жилу куцавицу читаве области.

– Боже, колико је хладно! – цвокоћући је добацио Хуку редов новајлија.

– Горе је од тога што не чујеш клопарање гусенице а ако је оно што мислим да јесте, ускоро ће ти бити претопло! – узвратио му је поручник.

Само што је Хук завршио, огласио се наредник Ферон који је лежао петнаестак метара даље, тик уз друм:

– Тигрови!

Мало смо одоцнили!

Само пет дана раније, 16. децембра Немци су отворили арденски фронт паљбом из око две хиљаде тешких артиљеријских оруђа. Потом је у битку која је за Хитлера значила бити или не бити кренуло 250.000 војника и више од хиљаду тенкова! Немци су намеравали да разбију танку и превише развучену линију савезничких трупа.

Савезничка обавештајна служба готово је затечена. Нико од виших официра није знао шта се догађа, шта да се предузме и шта да се очекује. Настала је збрка у командовању. Савезничке трупе су се престројавале али без правих података кретале су се као у магли.

На сектору код Вилдбилига пуковник Фиоре позвао је заповедника 89. коњичког ескадрона поручника Ралфа Хука и просто завапио:

– Ралфе, потребна су нам обавештења о немачкој Седмој армији генерала Брандебергера за коју се претпоставља да управо надире у овом правцу! Узми неколико војника и прегледајте околину!

Поручник је климнуо главом и повео са собом само два редова. Једног је вољ ма где ишао. Био је то Индијанац из Ник Беја. Имао је необично име – Аугуст. Сналазио се на сваком терену и уочавао оно што ни других десеторица не би.

У џипу са тешким и лаким митраљезом Хук се пратиоцима изгубио у магли. Прошло је сат, два, шест... Од Хука није било гласа ни после два дана. Трећег дана поручник се појавио у команди. Тројка је изгледала јадно, трио прљавих необријаних, поцепаних војника.

– Мало смо одоцнили, али смо много видели! – поздравио је поручник Хук пуковника Фиореја.

Подаци које је Хук прибавио били су више него драгоцени. На другој обали оближње реке врвело је од немачких војника, тенкова топова... Снага довољна да слисти малобројне савезничке трупе на сектору око Вилдбилига.

Спас у задњи час

Следећег дана стигло је наређење да Хук спроведе тридесет тенкова типа „шерман" на важну раскрсницу нешто севернije. Са делом батаљона и на челу колоне Хук је наредио возачу џипа да врлуда путем. Била је то мера опреза у случају снајперске ватре. У ствари, Хук је био веома нервозан. Мада се у извештајима тврдило да се Немци налазе бар десетак километара од циља америчких тенкова, у Хука се увукао необјашњиви немир. На километар, два од раскрснице зауставио је колону и довикнуо вођи првог тенка:

– Сачекајте ту, идем да осмотрим околину!

Тенкиста се побунио и одбио да изврши наређење. Поручник је бесно узвратио:

– Нећете ви никуда кренути док се ја не вратим! Останите где сте!

Са неколико војника Хук се приближио раскрсници. У близини је оставио џип и наставио пешице. Само што су закорачили у шибље, зачуо се кашаљ. Призор који су угле-

дали пресекао их је. Немачки војници управо су завршили једно митраљеско гнездо и укопавали два противтенковска топа. Да је колона америчких тенкова наставила даље улетела би право у заседу.

Немци су журили да спремно дочекају непријатеља. Срећом, Хукова опрезност била је правовремена. Вратио је колону назад. Наредног дана „шермани" су отишли у другом правцу и оставили пешадију на сектору Вилдбилига у небраном грожђу. Поручник Хук покушао је да упозори вишу команду на ту опасност, али нико није обраћао пажњу, пометња је настављена.

Тако се и догодило да се 21. децембра Хуков батаљон у осматрању терена нашао на замрзнутом пољу поред пута за Бастоњу. Тада је и наишла претходница немачке Седме армије – шест изузетно убојитих тенкова „тигар" и чета војника иза њих.

Поручнику је било јасно да су се нашли у замци. Постојале су две могућности: или да се са борцима притаји и пусти непријатеља да прође, или да момци искоче на друм и у цик-цак линији јурну у сусрет немачким тенковима па ко преживи! Допузао је до наредника Ферона и изложио план. Прву могућност је одбацио јер није пружала никакву наду – једноставно, било је немогуће да их Немци не примете на ледини. Друга замисао била је колико-толико прихватљива, јер ако прођу поред гломазних немачких тенкова лако ће изаћи на крај са четом пешадинаца.

Лежећи, Хукови војници су од уста до уста преносили наређење. На поручников знак, јурнули су на друм. Али, извиђачи на немачким тенковима били су на опрезу. Тенкови су осули паљбу. Хукови војници су применили систем лези – устани – трчи. Неки су, међутим, остали на снегу.

– Изгинућемо као зечеви! – узвикнуо је поручник и наредио повлачење у заклон.

Како стићи до џипа

Непрестано пуцајући, амерички војници су потрчали низ насип. Сада су били мирни, али само на неколико минута. Хук је готово урлао:

– Пуцајте базукама међу гусенице, само да један тенк онеспособимо, он ће закрчити пут осталима!

Иако је знао да је ситуација безнадежна, поручник је трчао од једног до другог вода и храбрио људе. Срећа им се ипак насмешила. Један од војника успео је базуком да погоди челни тенк у најосетљивије место, између куполе и тела тенка. Грдосија је планула.

То је за тренутак зауставило Немце. Дошавши до наредника Ферона поручник се сетио да је прошле ноћи на десном крилу сектора уочио амерички противтенковски топ. Ферон је потврдио. Чак је додао како је чуо разговор артиљераца о укопавању на крају шумарка. Хук се осврнуо: од шумарка их је делило двеста метара, а његов џип је стајао на ледини и то бар на половини растојања од места које је Ферон означио.

– Покушаћу да отрчим до џипа и да радио везом потражим помоћ тобџија! Наши животи су у њиховим рукама, ако су уопште тамо, као што тврдиш, наредниче! – хукнуо је поручник.

– Не тврдим ја ништа – одговорио је Ферон – само се присећам разговора! И мислим да нећете успети да претрчите толики простор, митраљесци с немачких тенкова ће вас изрешетати!

Хук је натукао шлем, одбацио пушку и јурнуо преко поља. Засипала га је киша метака. Било је тако рећи немогуће да га ниједан не сустигне. Хук се час бацао на тло, час устајао па опет трчао. Захваљујући храбрости и лудој срећи успео је да се докопа џипа. Зграбио је микрофон и успоставио везу са тобџијама, наредник Ферон је био у праву.

Амерички противтенковски топ налазио се скривен у шуми, али је поручник Хук одока одмеравао растојање и преносио га нишанџијама. Захваљујући тачној процени, четврта граната погодила је немачки „тигар", а то је сада била већ друга онеспособљена метална грдосија.

Мислећи да их напада читава артиљеријска батерија, преостали немачки тенкови окренули су назад низ друм.

Хукови борци су од среће побацали шлемове увис.

– Спасени смо, спасени! – викали су готово у хору. – Хеј, поручниче, тражи премештај у артиљерију! – довикивали су, али их он због раздаљине није разговетно чуо.

●●●

Историчари Другог светског рата до у детаље су анализирали битку. Сматрали су је једном од најзначајнијих појединачних акција.

За овај подвиг поручник Ралф Хук примио је Орден сребрне звезде. Јер, пре него што су Немци успели да се прегрупишу, савезничка појачања већ су стигла у тај сектор.

М. Тодоровић

Илустровао: Брана Јовановић

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ШАНСЕ ЗА СПАС: ЈЕДАН ПРЕМА МИЛИОН

Двојица подморничара налазила су се на дубини из које још нико жив није био извучен. У ситуацији у којој су се нашли остало им је једино да чекају и да се надају

На око 250 километара југозападно од Корка у Ирској двојица искусних стручњака, тридесетпетогодишњи електроинжењер Роџер Мелинсон и двадесетосмогодишњи Роџер Чепмен, бивши официр на енглеској нуклеарној подморници, спустили су се подморницом од свега шест метара, на чијем је кљуну стајао натпис „Писиз III", на дно Атлантског океана. Њихов задатак био је да укопају део новог прекоокеанског телефонског кабла још дубље у морско дно, како га рибарски бродићи својим дубинским рибарским мрежама не би оштетили. Јаким млазом морске воде, који су ка морском дну уштрцавале снажне хидрауличне пумпе, копали су канал у који је онда, сопственом тежином упадао телефонски кабл.

Обојица су били велики стручњаци за посао који су обављали. Поставили су били већ преко хиљаду метара телефонског кабла када су им са командног брода „Викерс Воицер", на површини мора, телефоном јавили да се припреме за излазак, ради одмора од тридесет минута. Када се мала подморница „Писиз III" појавила на површини прилично узбурканог мора, до ње је допловио омањи гумени моторни чамац и донео крај тањег челичног ужета да би га закачио за подморницу, док је други крај ужета био закачен за командни брод. На броду је витло почело да привлачи малу подморницу к себи.

Неколико тренутака касније морнар у моторном чамцу почео је бесомучно да маше рукама и да једног од људи на подморници упозорава да се нешто догодило. Један велики, снажан талас обмотао је вучно уже око ручице поклопца на задњим потисним коморама, извалио поклопац из лежишта, после чега су тоне и тоне морске воде почеле да продиру у унутрашњост подморнице. „Писиз III" је нагло потонула на дубину од шездесет метара и, задржана вучним ужетом, за тренутак се задржала на тој дубини. Међутим, вучно уже није било предвиђено за толико велики терет, па је убрзо пукло и мала подморница је потонула на дно Атлантика. Било је то тачно у 9.22 изјутра 28. августа 1989. године.

На дну

Мелинсон и Чепмен су претпоставили шта се догодило, па су одмах почели да спроводе све мере безбедности. Искључили су напајање струјом из акумулатора, како не би дошло до пожара у подморници, преконтролисали све сигурносне браве и вентиле, поставили гумене јастуке и душеке на под, склупчали се један уз другог и покрили ћебадима. Све је то требало да им сачува телесну топлоту и да смањи потрошњу ваздуха у подморници.

Батеријском лампом осветлили су дубиномер. Казаљка дубиномера се брзо померала и онда је на бројки 525 метара стала. Удар у морско дно није био тако снажан како су очекивали. Снопом батеријске лампе прегледали су читаву унутрашњост подморнице, али нигде нису приметили никакво оштећење. Инструменти који су показивали напон акумулатора, количину кисеоника и литијум-хидроксида, који служи за неутралисање отровног угљен-диоксида од издисања, радили су нормално и показивали стање пре удеса. О свему су одмах телефоном обавестили Ралфа Хендерсона, руководиоца. Овај им је наредио да мирују, да се не крећу и да се не брину, јер ће одмах бити предузето спасавање. Резерве кисеоника у подморници биле су довољне за 72 сата, под условом да се не крећу и да га што мање троше.

Хендерсон је одмах радиом обавестио главну управу компаније Викерс у Бароу ин Фернис. Командант Питер Месерви одговорио му је да одмах долази на лице места да преузме команду над спасавањем. Обојица искуни поморци знали су добро да ће то бити веома ризично и да је то спасавање људи из досад највеће дубине у историји поморства.
Ради спасавања потонуле подморнице радио путем у базу одмах су позване две исте мале подморнице „Писиз II" и „Писиз V". „Писиз II" се налазила у Северном мору, где је постављала подморски кабл између Енглеске и Норвешке, док је „Писиз V" била веома далеко, преко читавог Атлантика, у Халифаксу у Новој Шкотској. Обе подморнице су, међутим, најбржим могућим путем, великим хеликоптерима, пребачене до базе у Корку. И Команда америчке ратне морнарице у Сан Дијегу у Калифорнији упутила је великим авионом један посебан батискаф за спасавање, звани „Сурв III", који је радио без људске посаде, управљан даљинским командама са површине мора.

Техничари, инжењери, гњурци и поморци у базу у Корку припремили су ужурбано помоћне справе за закачињање и извлачење потонуле подморнице. Намеравали су да једну справу у облику кишобрана у затвореном стању увуку кроз онај исти отвор кроз који је вода продрла у

подморницу, да је затим отворе и приљубе с унутрашње стране отвора. Тиме би затворили отвор, јаким пумпама избацили воду, убацили ваздух и повукли подморницу са дна. За непуна три сата они су направили две овакве справе.

Мелинсон и Чепмен су за то време лежали у подморници непомично, приљубљени један уз другог. Температура у подморници износила је око десет степени Целзијусових, али пошто је влажност достигла 98 процената, обојица су осећала велику хладноћу. Хендерсон је у току читавог дана обавештавао двојицу подморничара о свакој фази спасавања. Девет сати после удеса Хендерсон им је рекао да је један други помоћни брод стигао до њих, а да „Викерс Воицер" одмах креће за Корк да би натоварио две друге пристигле подморнице и сву осталу опрему за спасавање. Двојица подморничара у потонулој подморници одмах су израчунала: „Викерс Воицеру" је до Корка потребно 12 сати, два-три сата за утовар подморница и о опреме и још 12 сати за повратак, што је укупно чинило близу тридесет сати.

Где је подморница?

Када је подморница „Писиз III" потонула била је среда, а када се „Викерс Воицер" вратио из Корка, натоварен двема енглеским и једном америчком подморницом, односно батискафом, био је петак 30. август. Спуштање „Писиз II" почело је одмах иза поноћи 31. августа, у 2.14 сати. На њеној спољној механичкој руци била је причвршћена справа у облику кишобрана, коју су подморничари Џим Дарки и Рој Браун намеравали да увуку у отвор подморнице „Писиз III". Када је „Писиз II" прешла дубину од 420 метара, на њеним баласним танковима дошло је до квара, па су Дарки и Браун били приморани да се врате на површину мора.

Хендерсон и Месерви радио путем обавестили су двојицу потонулих подморничара да имају озбиљних тешкоћа са подморницом „Писиз II" и да ће им у помоћ одмах упутити подморницу „Писиз V". Њен задатак је био да куку са јаким вучним ужетом закачи за уређај за дизање на потонулој подморници. Канадска посада ове подморнице је два сата узалудно трагала по морском дну, не би ли нашла потонулу подморницу. Међутим, својим сонаром то није успела.

Када се после тога попела на површину мора, техничари на командном броду „Викерс Воицер" открили су да је њен жиро-компас одступао за 30 степени. То је одмах поправљено и „Писиз V" је после два и по сата најзад доспела до потонуле подморнице. Закачињање куке је трајало, затим, још око пола сата.

Горе, на површини, море је беснело. Таласи су се јављали један за другим, а на броду „Викерс Воицер" већ пуних шездесет сати нико ни ока није склопио. Нема од умора и неспавања посада се кретала по броду као да је пијана.

На више од пола километра испод њих, Мелинсон и Чепмен су чекали, дрхтали од хладноће и трпели страшну главобољу. Количина угљен-диоксида постала је толика да је озбиљно почела да их омамљује. Чепмен је већ почео да губи појам о времену, а Мелинсон је у себи размишљао: „Данас ми се баш ништа не ради. Осећам се некако уморан, али ми је ипак пријатно."

Командант Месерви у петак увече јавио је радио путем: „Подморницу „Писиз II" смо поправили и шаљемо је да закачи вучно уже. Убрзо ћете бити заједно са нама." „Одоздо, са дна Атлантика, Мелисон и Чепмен су му одговорили: „Врло добро. Ценимо све што сте предузели за нас." А после неколико тренутака: „Немојте се секирати ако се нама нешто догоди." Био је то први знак да двојица потонулих подморничара показују сумњу у крајњи исход спасавања.

У осам сати је „Писиз II"кренула у други покушај зарањавања. После неколико десетина метара роњења на њој је почело да звони звоно за узбуну. Поново нешто није било у реду и она је морала да исплови на површину мора. Поправка и контрола уређаја потрајале су до суботе изјутра у 4.10 сати. За спасавање потонуле подморнице са дна Атлантика остало је, тако, још веома мало времена.

„Писиз II" је после 50 минута роњења успела да стигне до потонуле подморнице. Читава два сата покушавала је да закачи своју куку за њу. То јој, међутим, никако није успевало. Како је времена било све мање командант Месерви одлучио је да на дно упути и амерички батискаф „сурв III". Вођен електронским даљинским управљачем, батискаф је после непуног сата успео да закачи куку и вучно уже за потонулу подморницу.

Мелинсон и Чепмен су у то време спавали, али су се тргли и пробудили када је батискаф закачио куку за њихову подморницу. Истог тренутка су радио путем чули команданта Месервија како их обавештава да ће подизање подморнице почети у 11.30 сати. После још неких непредвиђених тешкоћа, подизање потонуле подморнице са дна Атлантика почело је у 11.50 сати.

Подизање подморнице „Писиз III" са самог дна, као и њено извлачење са те дубине није протекло тако лако и једноставно, када се нашла на дубини од шездесет метара, ка њој су упућена још два рониоца, да закаче и треће, много јаче уже, јер је на површини море још увек беснело.

Тачно у 13.17, у суботу 31. августа, мала подморница „Писиз III" извучена је на површину мора, а затим и на командни брод „Викерс Воицер". Тако су после 76 сати боравка у потонулој подморници, на дубини од 526 метара, Мелинсон и Чепмен били први људи у историји поморства који су живи извучени са толике дубине.

М. Ђ.

Илустровао: Бранислав Јовановић

КАД САМ БИЛА МАЛА: РАХЕЛА ФЕРАРИ

Фотографија из детињства? Па, шта је вама. Био је рат, глава ми је у торби била, где ћу још фотографије да вучем!

МАРИЈА РОЗАЛИЈА БЕЛА РОХЕЛ ФРАЈНД, рођена 1911. године у Земуну, као девојчица у школи звана Ружа. РАХЕЛА ФЕРАРИ, „глумица која и својим страховитим њутањем испуни позорницу да гледалиште види само њу", која само „леђима која промакну сценом изговори читав монолог". „Њене епизодне улоге постају главне, а главне – ремек-дела". А тих, главних, било је преко две стотине!

Као девојка играла је старице, као зрела жена – заводљиве младунице, а данас, са својих осамдесет и више, ко зна, ако јој падне на памет да заигра девојчицу – ми бисмо јој поверовали.

Била сам једно створење све унутра закопчано и у себе затворено, увек, у сваком тренутку. Увек сам имала свој театар. А када би дошли гости и када би други, старији, разговарали, ја сам са стране стајала и критички посматрала све једно по једно. Никад ми није било досадно.

Ја нисам смела да говорим јер сам била мала. Код нас је такав ред био: млађи су морали да ћуте. Зато сам ја правила свој сопствени филм, гледајући, рецимо, ту особу која прича и која ме занима и замишљајући где и како она станује, какав јој је дом, каква јој је баштица, каква јој је кућа. Могу да кажем да сам у раном детињству била као неки мали визионар. Тако сам једном просто пресликала гошћу која је дошла код моје тетке, као, ето, да она станује у једној малој кући и да су у њеном врту патуљци, мали патуљци од керамике; и да ја, као, погледам кроз прозор и видим један мали салон „алтдајч" са малим столицама и са ручним радом на наслонима столица. Све сам ја то видела као да сам тамо била. Као да сам у Тибету ја тамо неки далај лама, знате, они што могу да лете. И после мени моја тетка каже: „Је л' ти знаш где станује ова тета? Треба да идеш тамо..." нешто да однесем, ваљда, а ја кажем: „Знам". И одем тамо, право тамо, у ону кућу где сам ја њу пресликала, где сам ја то у свом филму видела. И лупам на капију, тако сигурно као да ме је неко водио, и уђем унутра, и, дабоме, „љубим руке", кажем „тетка ме је послала", кад – видим оне патуљке, у баштици стоје поређани. Уђем унутра, а она ће да ме понуди неким слатким, па отвори једна врата, ја мало завирим у собу и видим онакав старински „алтдајч" са оним ручним радом који сам ја већ раније видела. Нема ту коментара. Ништа ја нисам коментарисала са мојом тетком, нити би она мени веровала. Ништа.

А била сам некако глупава девојчица. Сећам се, била сам већ маторче, али још у школу нисам ишла, кад ми је тата купио буквар. Тамо на једној страни пише „око" и нацртано око, а испод тога пише „О"; на другој страни „ухо" и ту пише „У". Логично. Али – ја то не знам. Каже мој отац: „Шта је ово?", ја по слици видим око и кажем: „У", „А ово друго?", ја кажем: „Ухо", „А шта је ово", ја кажем: „О". И мој отац се тако разљутио, ал' тако јако разљутио, да ме је издеветао, па сам плачући заспала код његових ногу испод шиваће машине. Мој тата је био кројач.

Серија емисија „Детињство" траје већ пуне четири године на Првом програму Радио Београда, сваке среде од 12.30 до 13.00 часова. Различити људи различитих генерација, професија и животних судбина причају о томе како је било некад, КАД СУ ОНИ БИЛИ МАЛИ. Њихова сећања, њихове живе речи, претопили смо у приче. Емисије на Радију и приче у „Забавнику" припрема и уређује Светлана Ненадовић.

Госпођа Рахела Ферари

У Новом Саду, одмах после рата

Када сам пошла у школу, ја сам само блејила у ту децу и дивила се како она све лепо примају. Учитељица говори оно, ово, „Хајде", каже, „сад ти: колико је два и два?", она лепо каже: „Четири". А ја се дивим: како она зна да је то четири? Мени је то два. Јер, два на једном и два на другом месту, то је мени два. А њој је четири! Ето, и ту се показало оно моје истраживачко, да не примим ништа што ми други каже, да се не мирим. Ја се не мирим ни са редитељем. Ја га само слушам, слушам шта он прича и онда – кренем потпуно контра. Они то већ знају, па ме пусте. Ја направим сама целу сцену. Рецимо, Мата је умео, лепо, мудро да ме пусти. То је моја нека чаролија. Није да се ја забављам. То је искрено мој его.

Кад сам имала 11 година, требало је да се преселимо у Нови Сад. И сад каже мени тата: „Па, је л' ти знаш какав је то град и шта је то?" Ја вичем: „Знам". „Па шта мислиш, шта је то?" Кажем: „То је један велики сат који стоји на сред среде тога свега, тог града, шта ли је то, велики, велики сат, али празан је, па ту свет улази и излази"! А мој тата стане без речи, па ме само гледа.

Имала сам неку своју визију, неки свој свет у коме сам била срећна и нико ме није могао раздрмати. Тако су ме и оставили да ћутим и цуцлам. Цуцлала сам дуго, дуго. Тако се забуљим, станем са стране, ставим та два прста у уста, па цуцлам, цуцлам, и одо' ја, одо'... И била сам срећна.

Још онда сам била актер, још као мала. Са две или три године већ сам била своја, сва сам била заокупљена, сва сам била свој стваралац. Мада никад нисам чула за театар, мени је већ тада све јасно било, већ тада сам све знала. Пролазила сам тако поред једног плота, а тамо су увек мрави. То су моји глумци. Узмем онда један штапић, чучнем поред плота и тим штапићем ја их иструишем. Све одвајам: двоје, па онда троје, па опет двоје, и сад су они сви скупа, и сад некуд иду. Ја их мало отпратим. Па онда дођу други, опет по двоје, по троје, а ја – уживам. Толико ја то премештам, да не знам како време пролази. Толико се загледам у ту своју позорницу, у те своје глумце.

Јако сам била вредна. Нисам могла да замислим да може, овако као сада, да се седи мирно и да се разговара, да се ништа не ради. Ја сам морала нешто да радим, да нешто спремам, да нешто намештам. Имала сам обичај, кад дођу гости, да баш тада, док они разговарају, нешто радим. На пример, да крпим. Подсећа ме то на Гандија. Шта је то код мене што ја волим оно нешто мало, оно ништавно, оно што је ништа, што је нико? Ја сам онда велика. Не зато што је то нешто супротно, него зато што је то у мени, у мени унутра, да то што је поцепано својим маром и својим знањем претворим у нешто фино, да буде као ново. То је мени нешто. Не волим ја да узмем новац, па да идем да купим нешто ново. Ја ћу оно старо тако лепо да дотерам, па ће да засија. Тако сам ја крпила и у позоришту. Не може нико да ме одврати од тога. Седимо тако на проби, ради се текст, ту су глумци, ту је Мата,*) а ја имам у крилу моју ронђу и шијем! Зашто ја то морам да радим? А морам. Јер, онда су сва моја чула некако сведена, сва сам сведена, сва сам концентрисана, све слушам и све примам, десетоструко примам и исто тако десетоструко добро и напра вим.

Ето, такво је било моје срећно детињство. Други су се играли а ја сам увек нешто радила. Ја сам увек тако пуно посла имала око те моје фантазије, да све то средим, да све то понамештам, да све то у разне фиоке сместим. И онда, не увек, него кад сам нарочито расположена, онда ћу лепо све то да вадим, једно по једно, да сортирам, да распоређујем, и да мислим шта је све било, како је било, зашто је било. Као, ево, ово сада.

***) Мата Милошевић (1901–) глумац, редитељ, педагог, професор Академије за позориште, филм, радио и телевизију; режирао је многе позоришне комаде у којима је своје врхунске улоге остварила Рахела Ферари (Аксиња у „Јегору Булычову" М. Горког)**

ВАЖНО ЈЕ БИТИ ПРВИ

Прве марке са спортским мотивом

У олимпијски мото „Важно је учествовати, а не победити" одувек су веровали само добитници. У старој, херојској Грчкој, постојбини олимпијских игара, једино је било важно – бити први, а ни барон Пјер де Кубертен, оснивач модерних олимпијских игара, није волео да губи. Једном се појавио као такмичар, и то у поезији, а своју поему „Ода спорту" послао је на олимпијски конкурс под псеудонимом. Ако изгуби – ником ништа.

Али, победио је и, на крају, ипак признао да је он олимпијски шампион.

Дакле, важно је бити први. То је олимпијски покрет признао другим мотом: „Брже, више, даље", што сваке четири године доказују и најбољи спортисти света. Циљ је, наравно, бити први у нечему, уписати се у олимпијске бесмртнике. Њихову листу доноси „Политикин Забавник", а на њој су подједнако заступљени слављеници и губитници, јунаци и преваранти, светли и тамни догађаји историје модерних олимпијских игара – од Атине 1896. до Сеула 1988.

Наравно, и античке олимпијске игре имале су своје јунаке, али подаци су непоуздани. Тако је записано да је први победник на првим играма 776. године пре нове ере био Коробос, али заветни диск из Храма богиње Хере сведочи да су олимпијске игре одржаване и осам векова пре тога. Зато, рецимо само да је најпознатији олимпијац античких игара био Леонидас са Родоса, дванаест пута победник у трчању (стадион, дианлон и плитин) на Играма 164, 160, 156. и 152. године пре нове ере и да га још нико није надмашио.

Рецимо и да је највећи трагичар био Арихион који је после победе у најтежој дисциплини панкратиону издахнуо од напора; да је један од најмлађих победника био Тивеон коме је уместо места из кога долази уписано „димос", што значи дете; да је Сарапамон први који је тражио новац да пружи реванш пораженом, да је Калипос победио у пентатлону позајмивши реквизите од својих противника и – посветимо се јунацима нашег доба...

I ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ, АТИНА 1896.

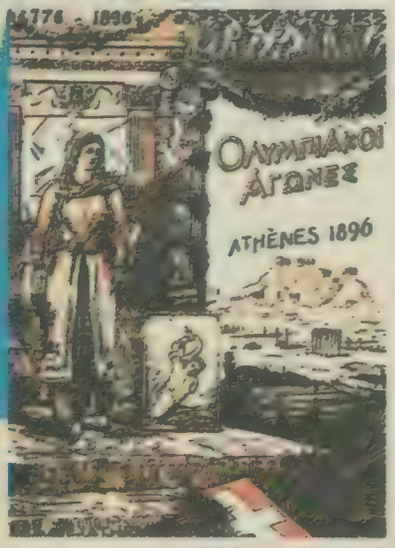

● први пут олимпијске игре модерног доба одржане су од 6. до 15. априла у Атини

● први победник био је студент Харвардског универзитета Џејмс Брендан Коноли (САД) који је упркос забрани наставника отпутовао у Атину о свом трошку и победио у троскоку са 13,71 m. У скоку удаљ био је трећи, у скоку увис други, а уместо казне добио је доцније титулу почасног доктора Харвардског универзитета

● први олимпијски спонзор био је Георгиос Авероф, трговац из Александрије, који је спасао Прве олимпијске игре поклонивши 920.000 драхми у злату, уз услов да му на стадиону „Панатеон" подигну мермерно попрсје

● први пут за Игре у Атини издате су поштанске марке са спортским мотивом и оне су домаћинима донеле приход од 400.000 драхми

● први пут олимпијска химна изведена је на Првим олимпијским играма и први и једини пут одсвирана је поново на захтев публике. Аутори су били композитор Спирос Самарас (1863–1917) и песник Костис Паломас (1859–1943), а њихово дело тек 1958, на 54. конгресу МОК-а у Токију, постаје службена олимпијска химна

Роберт С. Гарет

● први пут голубови мира полетели су на отварању Првих игара

● први страни шеф државе на отварању олимпијских игара био је краљ Србије Александар Обреновић

● први и једини пут на олимпијским играма међу судијама биле су и особе плаве крви: грчки краљ Ђорђе судио је мачеваоцима, а престолонаследник Константин скакачима удаљ

● први пут један олимпијски победник добио је вредну награду. Када је краљ Ђорђе питао Спиридона Луиса шта жели као награду за победу у првој маратонској трци, водоноша из Марусије зажелео је водовод за своје село и – краљева реч постаде дело

● први пут своју руку на невиђено олимпијском победнику понудила је ћерка милионера Аверофа, а срећни изабраник требало је да буде најбржи маратонац. Ипак венчања није било јер је Спиридон Луис глатко одбио њену руку и спасао даму школованом у Енглеској бруке – удаје за сеоског водоношу и пастира. Заузврат, Авероф је Луису исписао чек са доста нула

Спиридон Луис побеђује у маратонској трци

● први пут један спортиста покушао је на непоштен начин да се домогне трофеја преседевши у кочији највећи део маратонске трке. Превару је открио мађарски маратонац Ђула Келнер коме је тако, уместо четвртог, припало треће место, а преваранта Белокаса (Грчка) гледаоци су замало линчовали

● први пут је Роберт С. Гарет, студент из Принстона (САД), узео диск на Играма 1896, бацио га 29,15 m и освојио прво место растуживши Грке заљубљен у ову дисциплину. Иначе, Гарет је у Атину дошао да би трчао и скако увис и удаљ, а кад је видео да му леже и бацања, пријавио се и међу куглашима и са 11,22 m поново био најбољи. У својим дисциплинама био је слабији – 2. у скоку удаљ и 3. у скоку увис

● први победници у тенису у мушким паровима Немац Фриц Траун и Ирац Боланд упознали су се тек у Атини и договорили да играју заједно а Траун је био атлетичар и то неуспешан на стази од 800 m

● први пут једна влада пала је због Игара и то зато што је председник Трикоупис био против ове скупе приредбе и тако се успротивио вољи краља и народа

● први спортиста нашег порекла на олимпијским играма био је Момчило Тапавица који је за Мађарску освојио 4. место у рвању и 5. у дизању тегова, али који је постао познатији као архитекта (зграда Матице српске у Новом Саду)

● први победници на Играма добијали су сребрну медаљу и маслинов венац, другопласирани бронзане медаље, а сви остали спомен медаље од бакра

Наставак на стр. 37

КАПЕТАН КУКА

II ДЕО

НЕ! МОЛИМ ВАС...
ЕЈ, СМЕСТА ПРЕСТАНИ ДА СЕ ДЕРЕШ!
ПУСТИ ГА БРЗО!
ЦААК!
БЕДНА МАЛА ВИЛО!
ПЉУУС!
ОХО! ФАНТАСТИЧНА СИ! АЛИ МЕНИ УОПШТЕ НИЈЕ ЈАСНО ШТА ЋУ ЗА ОВДЕ...

ЗНАШ ЛИ ГДЕ СМО?

КО САМ ЈА?

ТИ ТО МОРАШ ДА КАЖЕШ, ПЕТРЕ!
МОЛИМ ТЕ...
АКО КАЖЕМ, ХОЋЕ ЛИ ОВЕ ОВО ПОСТАТИ СТВАРНОСТ?

ЗВОНЧИЦА...
А ОВО? ОВО ЈЕ НЕДОЂИЈА! ЧЕКАЈ...

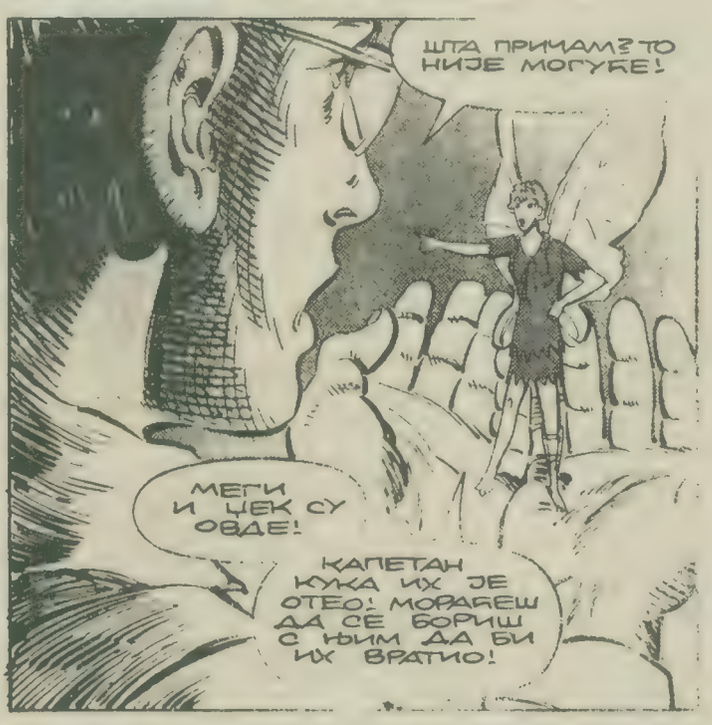
ШТА ПРИЧАМ? ТО НИЈЕ МОГУЋЕ!
МЕГИ И ЏЕК СУ ОВДЕ!
КАПЕТАН КУКА ИХ ЈЕ ОТЕО! МОРАЋЕШ ДА СЕ БОРИШ С ЊИМ ДА БИ ИХ ВРАТИО!

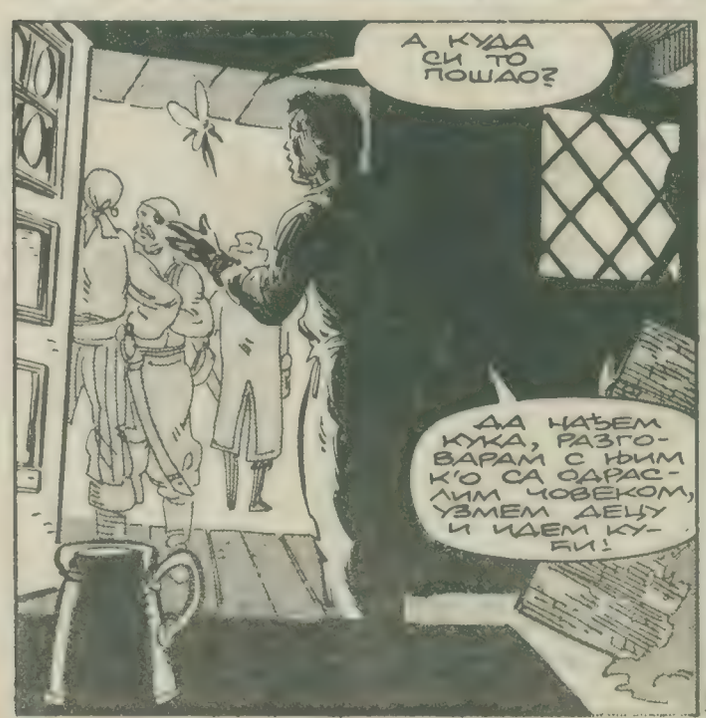
А КУДА СИ ТО ПОШАО?
ДА НАЂЕМ КУКА, РАЗГОВАРАМ С ЊИМ К'О СА ОДРАСЛИМ ЧОВЕКОМ, УЗМЕМ ДЕЦУ И ИДЕМ КУЋИ!

РАНО ЈЕ!
УБИЋЕ ТЕ! НИСИ ЈОШ СПРЕМАН!
НЕ СМЕЈУ ВИШЕ ИЗОСТАТИ ИЗ ШКОЛЕ!

GUN SHOP
УКРУТИ МАЛО ДЕСНУ НОГУ! ХРАМЉеш! АЈДЕ, ПОКУШАЈ!
XXX
ТВРДИМ ДА ОВО НЕЋЕ УПАЛИТИ!
КУКА ПРОТИВ ПАНА
ПОСЛЕДЊА БОРБА
ЛУТРИЈА КАРТЕ
ЗА КУКИНУ ПОБЕДУ 100/1
КУКА ЈЕ ГНУСНИ ТРГОВАЦ РОБЉЕМ! ТЕРА ИХ ДА БЕЗ ПРЕСТАНКА БРОЈЕ ЊЕГОВО БЛАГО!
НЕ! ТО ЈЕ СЛИКА МОЈЕ МАМЕ!
АЛИ, ОНИ СУ ЈОШ МАЛИ...

ОНО ЈЕ ВЕСЕЛИ РОЏЕР! НА ЊЕМУ КУКА СТАНУЈЕ!
ЏБРО ЈУТРО, НЕДОЏИЈАНЦИ!
СТИЖЕ ПРЕПРЕДЊАК, СТРАШНА БАРАКУДА И СТРАХ И ТРЕПЕТ СЕДАМ МОРА, ГЛАВОМ И...
...БРАДОМ...
„КАПЕТАН ДЕШ КУКА!
ШКРИП!
УРА! УРА!
ЉИГАВЦИ! ПРЕЗИРЕМ ИХ!

ГЛУПАВЕ ВРЕБЕ БЕДНИХ ПАРАЗИТА!
УРА! ЖИВЕО КАПЕТАН КУКА!
УРА!
ВИДИШ ЛИ ОВО СРАМНО ПОНАШАЊЕ? КАКАВ НЕОТЕСАНКО!
ОСВЕТА ЈЕ МОЈА! ДУГОГОДИШЊЕ ЧЕКАЊЕ НИЈЕ БИЛО УЗАЛУДНО!
ОТЕЛИ СМО ПАНОВУ ДЕЦУ! ОН ЋЕ СЕ ВРАТИТИ!
ОВОГ ПУТА ОБЕЋАВАМ ДА ЋУ ГА ЗАУВЕК УКЛОНИТИ СА ЛИЦА ЗЕМЉЕ!
ТАЈ КАЉИПЕРНИ МОМАК ЋЕ ПЛАТИТИ ЗА СВЕ ШТО МИ ЈЕ УЧИНИО!
ХЕЈ! ИМАМ ВАЖАН ПОСАО С ЈАПАНЦИМА... БАШ ГЛУПО...
КАКВА МУ ЈЕ ТО КУКА?
ТО ЈЕ ТВОЈЕ ДЕЛО! СЕЋАШ СЕ?

УЧЕСТВОВАЋУ У ТОМ РАТУ...
...И ДОБИЋУ ГА!
СПУСТИ ТЕРЕТ, МАТЕЈ!
ЗДРАВО, КЛИНЦИ! ДОБРО ДОШЛИ У НЕДОЂИЈУ!
ХА! ХА! ХА!
МЕГИ! ЧЕК! ОВДЕ САМ! СВЕ ЋЕ БИТИ ДОБРО!
ТО СУ МОЈА ДЕЦА! ЈА САМ ИМ ОТАЦ!
СПАСИ НАС, ТАТА! ПОБАЦАЈ ИХ У ВОДУ!

ШТА ДА РАДИМ?
ДОВРДИ ДА ОВАМО!
ТИ? МОЈ ВЕЛИКИ ПРОТИВНИЧЕ? НЕМОГУЋЕ! ОВО ШТО СТОЈИ ПРЕДА МНОМ НИЈЕ НИ СЕНКА ОД ПЕТРА ПАНА!
УМРЕЋЕШ, ТИ НАВОДНИ ПАНЕ!
НЕ МОГУ ДА СЕ БОРИМ! НЕ ЗНАМ КАКО! ВРАТИ МИ ДЕЦУ!
И ЈА БИХ ХТЕО МОЈУ РУКУ, АЛИ ПОСТОЈЕ У ЖИВОТУ СТВАРИ КОЈЕ СЕ НЕ МОГУ ВРАТИТИ!
ФУУЈ! КО ЈЕ ОВА ВАРАЛИЦА?
ХМ... ЊЕГОВА ДОКУМЕНТА СУ У РЕДУ! ИМАМ ЊЕГОВ ЗДРАВСТВЕНИ КАРТОН! ЕВО ОЖИЉКА ОД УДАРЦА КОЈИ СТЕ МУ ВИ ЗАДАЛИ... СВЕ ОДГОВАРА...
НЕМОГУЋЕ!

ОХ! КАКО ЈЕ СУДБИНА ОКРУТНА ПРЕМА МЕНИ!
'АЈДЕ! ПРЕЂИМО НА БИЗНИС! КОЛИКО ТРАЖИШ? КОЈА ЈЕ ТВОЈА ЦЕНА ДА ОВО ОКОНЧАМО?
НАДАО САМ СЕ И ЧЕКАО СВЕ ОВЕ ГОДИНЕ НА ОВОМ ГРОЗНОМ МЕСТУ...
...ДОСАЂИВАО СЕ ПРОГАЊАЈУЋИ ДЕЧАКЕ...
...ДА БИХ ДОЧЕКАО ОВАКВУ СПОДОБУ! ТИ, ТИ СИ МОЈА НАГРАДА!
ТО ЈЕ СМЕШНО! ДА РАЗМОТРИМО МОГУЋНОСТИ...
КАКО МОЖЕШ ТО ДА МИ УМИНИШ? ПОВЛАЧИМ СЕ!
НИКАД ВИШЕ НЕЋУ ДА ЧУЈЕМ ЗА ПАНА!

А ШТА ЋЕ БИТИ СА КУКОМ?
ЗАР НЕ ЖЕЛИТЕ ДА ГА ПАМТИТЕ КАО ВЕЛИКОГ РАТНИКА КОЈИ ЈЕ ПОБЕДИО ХРАБРОГ ПАНА?
ЗА НЕДЕЉУ ДАНА ЋУ ГА ДОТЕРАТИ У РЕД, А ОНДА ЋЕ БИТИ РАТА!
ОВО НИЈЕ ПАН!
АЛ' БИЋЕ ЗА СЕДАМ ДАНА!
ДВА ДАНА!
ЧЕТИРИ! ТО ЈЕ МИНИМУМ ЗА ЊЕГА!
ТРИ! ПОСЛЕДЊА ПОНУДА!
ВАЖИ!
ПОСЛЕДЊА БИТКА! КУКА ПРОТИВ ПАНА! А ДЕЦА ЋЕ ИМАТИ БЕСПЛАТАН ПРИСТУП!
ДА ЛЕТИМ? НЕ УМЕМ!
ТАК!
ДА, ПАНЕ! ЛЕПЕ МИСЛИ!
ЛЕТИ! ЛЕТИ!
ЂИДЕ, К'О ГОД ДА СИ, МАКНИ СВОЈУ ЗАДЊИЦУ ОДАВДЕ! ЛЕТИ!
ЂИДЕ, ПЕТРЕ! МОРАШ О НЕЧЕМ ЛЕПОМ ДА МИСЛИШ!

ЗАР СТВАРНО НЕ МОЖЕШ ДА ЛЕТИШ?
ПЛИВАЈ... ТО УМЕШ! ЗАР НЕ?
ОХ!ПЕТРЕ! ШМРК! ШМРК!
ОХ!
ПАНЕ, ПРАВИ СИ ЂАВО И МЕСТО ТИ ЈЕ У ПАКЛУ!

МНОГО КАСНИЈЕ...
ГЛЕ! ЈОШ ЈЕДАН ГУСАРСКИ ГРАД!
ОХО!
ГДЕ САМ ЈА ТО?
ЧИМ САМ ВИДЕО КУБИЦУ НА ДРВЕТУ, ЗНАО САМ ДА ЈЕ ТВОЈА!
ХЕЈ, ШТА ТИ ЈЕ?
ЖИВ СИ! ЖИВ СИ!
СПАСЛА МЕ ЈЕ СИРЕНА!
ООХ!
ДА НИЈЕ ОДРАСТАО, ЈОШ БИ БИО ЖИВ... НЕ БИ БИО ДОСАДНИ МАТОРАЦ КОЈИ ЈЕ САД НА ДНУ МОРА...

ИЗГУБЉЕНИ ДЕЧАЦИ! ОН СЕ ВРАТИО!
ХЕЈ, МОМЦИ! ДИЖИТЕ СЕ! ПАН СЕ ВРАТИО!
НЕКЕ ПОВЕРОВАТИ!
ЈЕ ЛИ ТО ОН?
ДА ВИДИМ!
ПЕТАР ПАН? СТАР И ДЕБЕО!
ДА ПИТАМО РУФИА?
ХЕЈ, РУФИО!
КО ЈЕ РУФИО?

ХА!
ХУУ!

ЕНО РУФИА! ТЕШКО ЋЕШ ГА УВЕРИТИ!

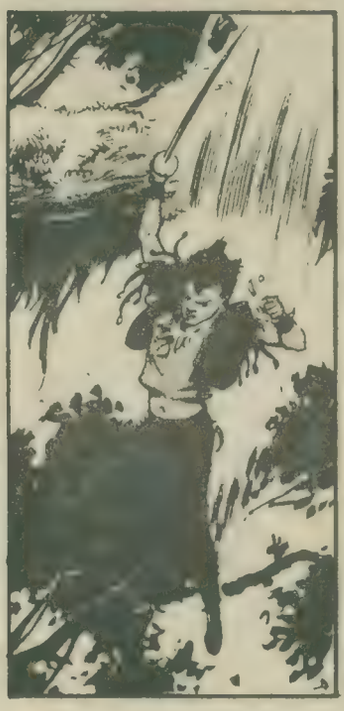

ДОСТА ЈЕ ИГРДИЈЕ! СПУСТИ ТАЈ МАЧ ДОК НЕКОМ НИСИ ИСКОПАО ОЧИ, МОМЧЕ!
БУТИ! БУТИ!
СВИ ОДРАСЛИ СУ ГУСАРИ! МИ ИХ УБИЈАМО!
ЈА НИСАМ ГУСАР ВЕЋ ПРАВНИК!
ХОЋУ ОДМАХ ДА РАЗГОВАРАМ С НЕКИМ ОДРАСЛИМ!
УБИЈМО ПРАВНИКА!

УБИЈМО ПРАВНИКА!
УБИЈМО ПРАВНИКА!

СТОЈ! ОН ЈЕ ТВОЈ КАПЕТАН! МАЛО ЈЕ ВАН ФОРМЕ, АЛИ МИ СМО МУ ПОТРЕБНИ!
МОРАМО МУ ПОМОЋИ! КУКА МУ ЈЕ ОТЕО ДЕЦУ!

СМРТ!
СМРТ!
СМРТ!

РУФИО! НАЈБОЉИ СИ МАЧЕВАЛАЦ! НАУЧИ ГА!
ПАНУ НИСУ ПОТРЕБНИ ЧАСОВИ МАЧЕВАЊА!

15

ГОТОВ СИ, ДЕБЕЉКО!
Н... НЕ МОГУ...
ДА СИ ПРАВИ ПАН, ТИ БИ САД ПОЛЕТЕО! ШТА ЧЕКАШ, ДЕБЕЉКО?

БАР ПОКУШАЈ! СКОЧИ!
НЕ МОЖЕШ НИ ДА ЛЕТИШ НИ ДА СЕ БОРИШ!

ЈОШ ЈЕДНО ПИТАЊЕ! МОЖЕШ ЛИ ДА КУКУРИЧЕШ?
КУКУРИ...

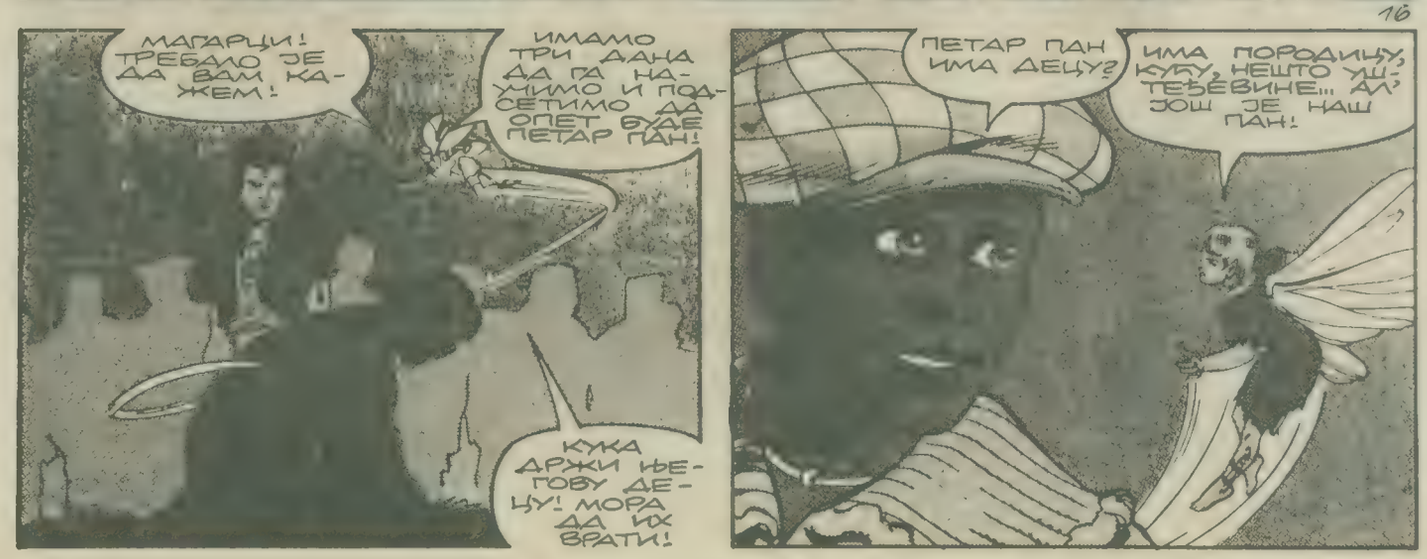
МАГАРЦИ! ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ВАМ КАЖЕМ!
ИМАМО ТРИ ДАНА ДА ГА НАУЧИМО И ПОДСЕТИМО ДА ОПЕТ БУДЕ ПЕТАР ПАН!
КУКА ДРЖИ ЊЕГОВУ ДЕЦУ! МОРА ДА ИХ ВРАТИ!
ПЕТАР ПАН ИМА ДЕЦУ?
ИМА ПОРОДИЦУ, КУЋУ, НЕШТО УШТЕЂЕВИНЕ... АЛ' ЈОШ ЈЕ НАШ ПАН!

АХ, ТАКО ЗНАЧИ, ПЕТРЕ!
ДОБРО ДОШАО У НЕДОЗИЈУ, ПЕТРЕ ПАНЕ!
ЈА ИМАМ ПЕТРОВ МАЧ! ЈА САМ САД ПАН!
НЕЋЕТЕ ВАЉДА С ОВИМ ПЕКМЕЗОМ ПРОТИВ КАПЕТАНА КУКЕ?
МОЈА ДЕЦА СУ КОД КУКЕ! УМРЕЋЕ! МОЛИМ ВАС... ПОМОЗИТЕ МИ!
РЕКАО СИ ПРАВУ СТВАР!
МОРАШ НЕШТО УМИНИТИ, ПЕТРЕ!
17

НА ДРУГОМ КРАЈУ НЕДОЗИ-
ЈЕ, ИСТО ЈЕ БИЛО УЗ-
БУДЉИВО...
СМИ, ЗНАШ ЛИ КА-
КО ЈЕ ТО КАД СЕ НЕ-
ЧЕМУ РА-
ДУЈЕШ...

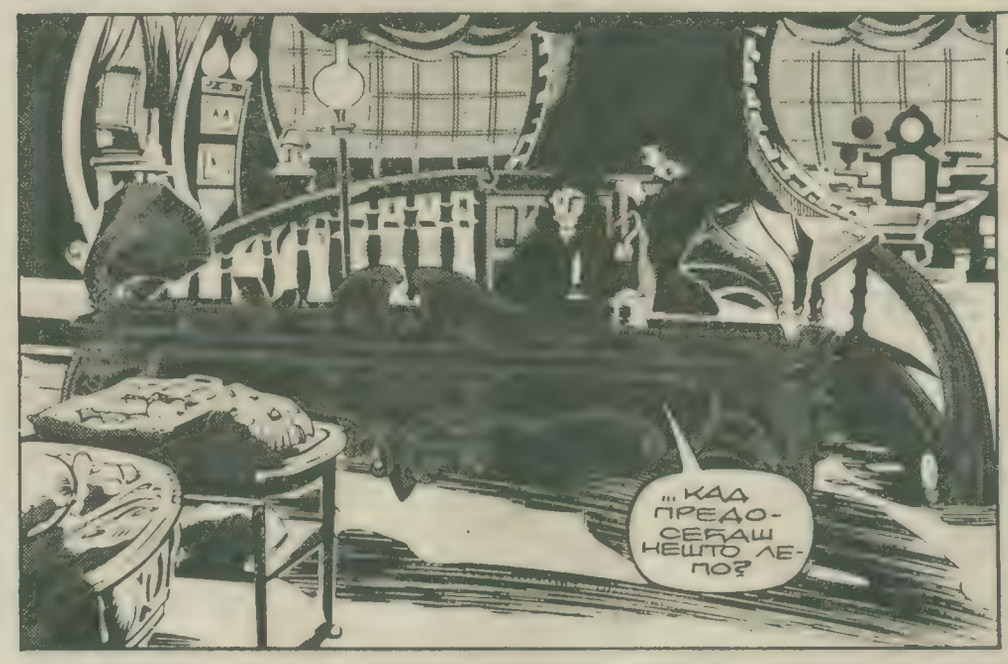
...КАД ПРЕДО-
СЕЋАШ НЕШТО ЛЕ-
ПО?

ВИДИШ, ЈА САМ ТАКО РА-
ЗОЧАРАН! МРЗИМ ДА БУДЕМ РА-
ЗОЧАРАН!
А МРЗИМ И ПЕТРА ПАНА!

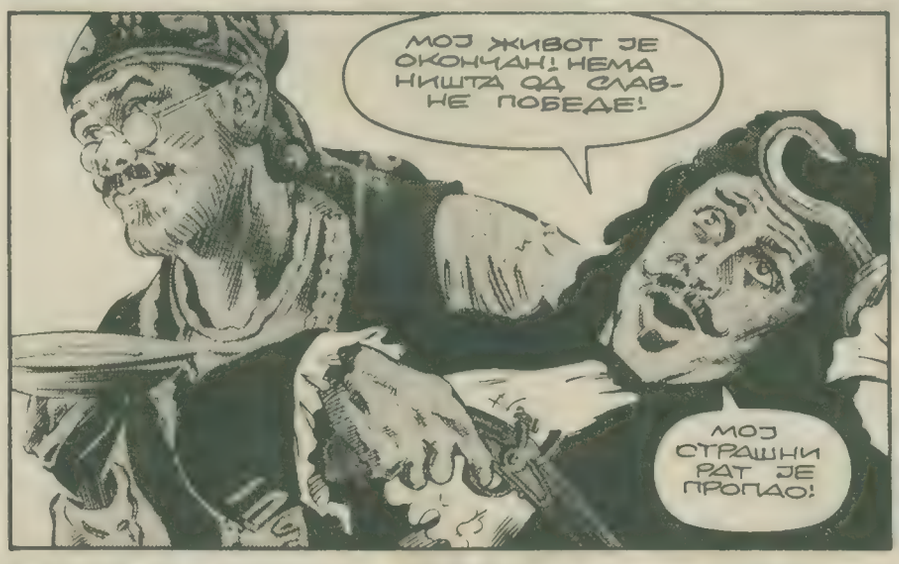
МОЈ ЖИВОТ ЈЕ ОКОНЧАН! НЕМА НИШТА ОД СЛАВ-
НЕ ПОБЕДЕ!
МОЈ СТРАШНИ РАТ ЈЕ ПРОПАО!

ДАМ!
НЕ-
МОЈТЕ ОПЕТ, КАПЕТА-
НЕ!

ЖЕЛИМ ДА УМРЕМ! КАК-
ВУ ГУСТОЛО-
ВИНУ МОЖЕ ДА МИ ПРУ-
ЖИ ДЕБЕЛИ ПАН?

КАПЕТАНЕ, РЕКЛО БИ' ДА ВАС НЕКО ЗЛО ОПЕТ РАЗВЕДРИЛО!
УПРАВО МИ ЈЕ СИНУЛО НЕШТО!
УЧИНИТЕ ДА ВАС ПАНОВА ДЕЦА ЗАВОЛЕ КАО...
ОХ, НЕ! МЕНЕ ДЕЦА НЕ ВОЛЕ!
...КАО ОЦА!
БИЛА БИ ТО ПОСЛЕДЊА ОСВЕТА! ПАНОВА ДЕЦА ОБОЖАВАЈУ КУКУ!
ИМА ТУ НЕКИХ ПРОБЛЕМА...
БИЛИ БИСТЕ ДИВАН ОТАЦ... КАД ВАМ КАЖЕМ!
ВАЖИ! ПОСТАЋУ КУКА, ПОРОДИЧНИ ЧОВЕК! ДОБРА ИДЕЈА! РАЗМИСЛИЋУ О ТОМЕ, СМИ!
НЕМАМ ПОЈМА О ТИМ СТВАРИМА!
ДОБРИ ТАТИЦА, КАПЕТАНЕ!

ВОЛИ? НЕ! ТО РАДИ ДА БИСТЕ ШТО ПРЕ ЗАСПАЛИ, ПА ДА ОНИ МОГУ ДА БУДУ САМИ!
ДА СЕ ОСЛОБОДЕ ВАШИХ СТАЛНИХ, ДОСАДНИХ И ГЛУПАВИХ ЗАНОВЕТАЊА!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

II ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ, ПАРИЗ 1990.

Прва жена олимпијски победник: Шарлота Купер

● први пут најављен је бојкот Игара, а њима су запретили Грци јер МОК није пристао на идеју краља Ђорђа да се Олимпијске игре стално одржавају у Грчкој

● први пут учествују жене (13 тенисерки)

● први олимпијски победник нежнијег пола била је енглеска тенисерка Шарлота Купер

● први непознати олимпијски победник био је један дечак, вероватно десетогодишњак, кога су Холанђани Клајн и Брант приволели да им за један сладолед замени изненада оболелог кормилара Брокмана. Малишан је после победе добио сладолед, а када је дошло до проглашења победника, нигде га није било, па су Холанђани однели медаљу Брокману. Он је постао први власник златне медаље, који није учествовао на Играма

● први скандал са заставом и химном десио се Мађару Рудолфу Бауеру, победнику у бацању диска (36,04 m) коме је најпре уз америчку заставу свирана америчка химна, па уз мађарску заставу аустријска химна и тек из трећег покушаја спарене су мађарска застава и химна

● први пут Игре су одржане у склопу Светске изложбе

● први спортиста југословенског порекла који је освојио медаљу био је Милан Нералић. Он је Аустрији донео треће место у борби сабљом

● први олимпијски турнир за професионалце било је такмичење за учитеље мачевања који су се надметали одвојено од аматера

● први спортиста и први атлетичар који је освојио четири златне медаље на једним Играма био је Алвин Кренцлајн (САД), студент из Пенсилваније, победник у скоку удаљ са 7,18 m, трчању на 60 m са 7,0, на 110 m с препонама са 15,4 и 200 m с препонама са 25,4. Алвин Кренцлајн био је и први човек који је лансирао технику корачања у скоку удаљ и у савлађивању препона чиме се чувао ритам и повећавала дужина скока

● први спортисти са по пет медаља на једним Играма били су Американци Џон Тјуксбери и Ирвинг Бакстер, али имали су само по два „злата" – Тјуксбери на 200 и 400 m и Бакстер у скоку увис и скоку с мотком

Први суператлета: Алвин Кренцлајн

Наставак са стр. 16

III ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ, СЕНТ ЛУИС 1904.

● први пут олимпијске игре одржане су ван Европе

● први и једини пут град који ће организовати игре није изабрао МОК већ председник САД Теодор Рузвелт јер су кандидати била још два америчка града (Чигако и Бафало)

● први пут спортисти су на отварању Игара ступали под заставама својих земаља

● први и једини пут одржано је такмичење у женском боксу, али је МОК касније ову дисциплину, као и још око 300 разних такмичења из Сент Луиса, брисао из олимпијске историје признавши само 108 олимпијских победника

● први Црнац освајач олимпијске медаље био је Џорџ Поуџ (САД), трећи на 400 m с препонама

● први и једини двоструки победник у боксу на једним Играма био је Оливер Кирк (САД) који је после победе у перолакој категорији (тада 56,70 kg „скинуо" неколико килограма и победио и у бантаму (тада 52,16 kg)

● први пут изречена је доживотна дисквалификација због преваре, а преварант Фредерик Лорк (САД) одустао је после 5 kg маратонске трке. Стопирао је један камион, а када је овај „прокувао", Лорк

Специјалиста за скокове из места: Реј Иври

се досетио да је, возећи се, престигао све ривале и дошао на идеју да победи. Утрчао је први на стадион и био слављен све док се није појавио возач камиона, који је у олимпијском шампиону препознао аутостопера

● први спортиста који због помоћи гледалаца није дисквалификован био је Томас Хик (САД), добитник маратонског „злата" које је желео да на превару узме Лорк. После Игара нађена је фотографија на којој Хикса готово носе два гледаоца, али нико ништа није предузео

● први олимпијски победник са лажним држављанством био је Јулиус Ленхарт који је за САД освојио прва места у вишебоју појединачно и екипно, а тек 1974. његов син је открио да му је отац у то време био Аустријанац

● први пут на програму Игара као демонстрациони спорт нашао се „нејсмитбал", спорт назван по његовом творцу Џону Нејсмиту, спортском учитељу Универзитета у Спрингфилду. Иза овог имена крије се – кошарка која је тек 1936. постала стални олимпијски спорт

● први пут један спортиста одбранио је три златне олимпијске медаље, Американац Реј Иври, као и у Паризу 1900, био је најбољи у троскоку, скоку увис и скоку удаљ, а све из места. Исти успех остварио је и у Сент Луису док је победивши у Лондону 1908. у скоку увис и скоку удаљ постао први спортиста са осам златних олимпијских медаља у каријери

Дорандо Пјетри, уз малу помоћ својих пријатеља, стиже на циљ

IV ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ, ЛОНДОН 1908.

● први пут један град је отказао организацију Игара. Био је то Рим, а разлог је била виша сила – ерупција Везува 1906.

● први пут изговорено је олимпијско гесло „Важно је учествовати, а не победити", али није га изговорио оснивач модерних олимпијских игара барон Пјер де Кубертен, као што му се приписује, већ пенсилванијски бискуп на миси у катедрали Светог Павла у Лондону 19. јула 1908.

Први дефиле пред краљевском ложом

● први пут спортисти са заставама и у олимпијским униформама дефилују испред краљевске ложе

● први спортиста који није одао почаст обарањем заставе једном краљу био је амерички бацач кугле Ралф Роуз у знак протеста што на стадиону „Вајт Сити" није било америчке заставе

● први једини учесник финалне трке био је поручник Виндхем Холсвел (В. Британија) који је у поновљеној трци на 400 m освојио „злато". Разлог за понављање трке била је неправедна дисквалификација победника Карпентера (САД), па његови земљаци нису желели да учествују у фарси чији је циљ био да победи Енглез

● први пут двоцифрену победу у фудбалу на Играма забележили су Данци савладавши Француску са 17:1

● први фудбалер који је у једној утакмици дао 10 голова био је Данац Свен Нилсен, а жртва је био голман друге екипе Француске. Његов рекорд изједначио је 1912. Немац Готфрид Фукс (Немачка – Русија 12:1)

● први спортиста из наших крајева који је освојио „злато" био је Паоло Радмиловић, пореклом Дубровчанин, који је за Енглеску освојио златне медаље у ватерполу и штафети 4x200 m

● први освајач златне медаље за Русију, која први пут учествује на Играма, јесте и први спортиста који се такмичио под псеудонимом, и први победник у уметничком клизању које је први пут уврштено у програм летњих олимпијских игара. У олимпијској историји уписан је као Николај Панин, а звао се Николај Александрович Коломенкин

● први пут олимпијски маратон одржан је на стази од 26 миља и 385 јарди или 42.195 метара, колико је износило растојање од Виндзор кастла до Стадиона „Вајт Сити"

● први маратонац који је дисквалификован због помоћи службеног лица био је Италијан Дорандо Пјетри који је на стадион ушао потпуно исцрпљен. Пјетри је падао неколико пута, чак је кренуо да трчи на супротну страну, све док се на њега није сажалио Џим Ендрјус, надзорник стазе, и уз помоћ још једног непознатог лица помогао Пјетрију да устане и пређе линију циља. Наравно, Пјетри је дисквалификован и победа је припала Џону Хејсу (САД), а постоји тврдња да је Пјетрију, уз Ендрјуса, „помагао" и Конан Дојл, творац Шерлока Холмса, који се налазио на стази као извештач „Дејли Мејла"

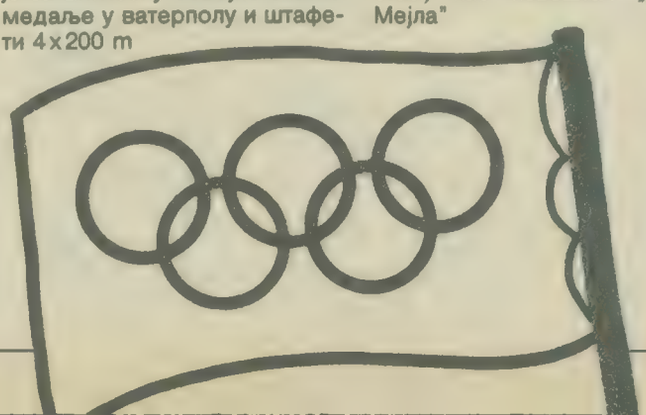

V ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ, СТОКХОЛМ 1912.

● први пут Краљевина Србија учествује на Играма, а у екипи су Душан Милошевић, трећи у квалификацијама на 100 m, који није учествовао у финалу због тровања храном, и Драгутин Томашевић, 37. у маратону од 62 учесника. Воће пута били су Светомир Ђукић, пешадијски капетан, оснивач Српског олимпијског одбора и коњички поручник Драгутин Војновић.

„Највећи спортиста света": Џим Торп

● први Србин и Југословен уопште који је постао члан МОК-а био је Светомир Ђукић, а Србија постаје члан МОК-а.

● први пут Игре су финансиране од игара на срећу – срећке државне лутрије донеле су приход од 665.000 долара

● први олимпијски победник дисквалификован због професионализма био је Џим Торп (САД), надмоћни победник у петобоју и десетобоју. После Игара неко је открио да је Торп играо бејзбол за 15 долара недељно, па су му медаље одузете и рекорди брисани, да би тек 1980. посмртно био рехабилитован и трофеји враћени његовој породици. Многи тврде да је Торп био дисквалификован због индијанског порекла

● први олимпијски победник по коме се зове један град је Џим Торп, а у Торпвилу у Пенсилванији налази се споменик – поклон шведске краљевске породице са уклесаним речима: Густава V: „Господине, ви сте највећи атлетичар света"

Први олимпијски шампион у поезији: барон Пјер де Кубертен

● прва олимпијска жртва био је португалски маратонац Франциско Лазаро који се после 10 километара онесвестио од велике врућине и сутрадан ујутро умро у болници

● први пут у рвачком финалу није било победника јер полутешкаши Швеђанин Андерс Алгрен и Финац Ивар Болинг ни после 9 часова борбе (тада није било временског ограничења) нису могли да „туширају" један другог. Уморили су се, прекинули борбу и обојици је припало „злато"

● први пут начињена је грешка при изградњи стадиона – стаза је уместо 400 m била дугачка 380 m и 33 cm па је за разне дисциплине требало наћи 11 одговарајућих стартних позиција

● први пут спортска одећа добила је обавезне димензије: женски купаћи костими могли су да имају ногавице највише 10 cm изнад колена

● први и једини пут бокс није био на програму Игара јер у то време у Шведској није признаван за спорт

● први пут лансиран је краул, а њиме је пливао Паоа Каханамоку, звани Џук, шериф из Хонолулуа, касније звезда ревијалних филмова. Он је освојио златну медаљу за САД на 100 m, одбранио је 1920, а 1924. био трећи

● први пут резултати су мерени електричним хронометром који се активира на пуцањ стартеровог пиштоља

● први освајач олимпијске медаље који није примљен у војску због неспособности (хипертрофија срца) био је Француз Жан Буен, други на 5.000 m. Ипак, када је почео рат, примљен је као добровољац и погинуо

● први победник у књижевности, која се као и музика, вајарство, сликарство и архитектура први пут појавила као олимпијска дисциплина, био је аутор „Оде спорту", потписан са Георг Хохрод и Мартин Ешбах. Међутим, нико се није појавио на победничком постољу, а председник МОК-а касније је признао да је „Ода спорту" његово дело

Претеча Џона Вајсмилера: Бук Паоа Каханамоку

VI ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ, БЕРЛИН 1916.

● Први пут Игре нису одржане због рата, али се броје јер Олимпијада представља четворогодишњи период, док су Игре само њен најсвечанији део

СКУПА ЈЕДНОСТАВНОСТ

Када је Мајкл Џексон видео снимке које је манекенка Наоми Кембел снимила за модни часопис „Elle", одмах јој је понудио да се појави у споту за његов нови сингл „In the Closet". Снимање је обављено у пустињи близу Палм Спрингса, у Калифорнији, а спот је, неуобичајено за Мајклове захтеве, сасвим једноставан и делује скромно. То, додуше, не значи да је био јефтин јер је Наоми добила огроман хонорар а на линији Лондон–Калифорнија путовала је Мајкловим приватним „конкордом".

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

ОСЕЋАМ СЕ ДОБРО

Придружи ми се
дођи и реци ко си
покушаћу и прихватити
биће изгубљена
биће безбрижна
Живим за сутра
не данас, морам створити
своје планове
да бих била спремна
у случају
да те сретнем насмејаног
Јер осећам се тако добро,
када досежем твоје небо
имам неспутану енергију,
осећам, могу да јурим
милион миља
Возим се на точку среће
води ме у удаљене и
слободне просторе
осећам се тако добро
када досежем твоје небо
Када додирнем твоје небо
желим да за моју радост
нико не зна,
али не могу сакрити
осећај да си ме уздрмао
мојим пријатељицама
само о теби говорим
знам да их гњавим
али понекад су и оне такве
Видела сам те изложеног
твоје мисли су разголићене
дођи и одбаци понос
спери свој став
Седим ту и гледам те
претвараш се да си опуштен
и миран
сад дођи, можеш ми рећи
да ли ти је циганка гледала
у длан?

FEEL SO HIGH

Show me your company
come and tell me who you be
I'll try and take things easy
I'll be lose
I'll be carefree

I'm living for tomorrow
not today, gotta make my
plans
so in case, I'll be prepared
when I see you smiling

'Cos I feel so high, when I'm
reaching out for your sky
I've boundless energy, I feel
I could run a million miles

I'm riding on the wheel of
fortune
taking me to places far and
free
I feel so high when I
approach
your sky

When I touch your sky I want
my joy
to be discreet, can't seem to
hide
the feeling, that you knock
me
from my seat

When I'm talking with my
friends
you're the subject everytime
I know I bore them
but they do it to me
sometimes
I've seen you exposed
your thoughts are nude
come on take off your pride.
Ou should wash your attitude

I'm sitting here watching you
trying to pretend your cool
and calm
come on now you can tell me
did the gipsy read your palm?

Текст и музика: Des'ree i M. Graves
Изводи: Des'ree

Драги Забавниче
Како је настала панк музика? Наброј ми све панкере и њихове саставе. Да ли је и Били Ајдол један од њих? Како се панкери облаче?

Весна из Ниша

Здраво,
Напиши ми све о групи „Sex Pistols". Ко је у њој свирао и које су албуме издали?

Јелена из Београда

Средином седамдесетих година у Лондону је спонтано настао панк покрет као одговор на досадне и некреативне диносаурус групе које су у то време владале сценом. Под утицајем Игија Попа и састава „Stooges" настало је много група којима је заједничко било да нису умели најбоље да свирају, али су то чинили гласно и крајње поједностављено. У то време свако ко је имао нешто да каже могао је да се попне на сцену. Текстови су им сирови, груби и са јасним ставом.

Од обиља група које су у то време радиле у музичким центрима мало њих је опстало више од неколико година, а било би врло тешко набројати све. У то време започео је и Били Ајдол као певач у панк групи „Generation X". Њихова униформа била је једноставна: поцепане мајице, кожне јакне, закрпљене фармерке и кожне чизме. Од украса пуно зихернадли и ланаца и кратка дречаво обојена коса. Поред састава „The Clash", „Sham 69", „Ramones", „Ruts" и других, најпознатија панк група је „Sex Pistols" коју су 1975. године основали гитариста Стив Џонс, бубњар Пол Кук, певач Џони Ротен и басиста Глен Метлок. Сви су се окупљали у бутику „Sex" Малколма Мекларена који је постао њихов ментор, али и менаџер. Својим првим наступима углавном су шокирали тако да су им најчешће отказивали концерте, али онда је њихов први сингл „Anarchy in U. K." успео готово преко ноћи. Фебруара 1977. у групу је као басиста дошао Сид Вишуз (право име Џон Сајмон Ричи) са којим су исте године објавили албум „Never mind The Bollocks – Here's The sex Pistols". После низа скандала, новчаних трансакција и хапшења група се распала априла 1978. током америчке турнеје. Џони Ротен их је напустио, вратио се свом правом имену Џони Лидон и основао састав „Public Image Limited". У Њујорку је 2. фебруара 1979. умро Сид Вишуз. Разлог – дрога. Исте године изашао је албум „The Great Rock'N'Roll Swindle" а завршен је и истоимени филм. Остатак групе наставио је још неко време издајући мање запажене синглове, а последњи албум „Flogging A Dead Horse" објавили су 1980. године. Шест година касније редитељ Алекс Кокс снимио је филм „Сид и Ненси" који је посвећен рано преминулом басисти и његовој девојци коју је задесила иста судбина.

Упркос бројним понудама, Џони Лидон упорно одбија да обнови групу, тако да је њихова биографија закључена.

ЛОВАЦ НА ТЕЛО

Иако је за већину својих филмских улога Мик Џегер добио прилично лоше критике, одлучио је да се поново огледа као глумац. Његов најновији филм се зове „Freejack". Жанр му је научна фантастика. Да би људима омогућили бесмртност, научници су изумели путовање у прошлост одакле се краду тела и пребацују у будућност. Џегер глуми ловца на људска тела, а за филм већ тврде да установљује нови поджанр у научној фантастици.

„Мислим да су прошла времена хладног рата у којима су две силе претиле једна другој атомским оружјем. Ми сада још немамо нову визију будућности и зато се овакви филмови баве сасвим другачијим темама" – каже Џегер. „Током снимања сам размишљао шта бих радио када би ми неко, заиста, понудио могућност да постанем бесмртан. Међутим, ја сам и овако често у фрци када помислим шта да радим сутра поподне. Мислим да бих врло брзо почео да се досађујем. Бесмртност мора да је загушљено стање."

Филм је имао доста продукцијских проблема, па је неколико пута враћан на дорађивање. Једна од недоумица је била везана и за врсту музике која би га пратила. Поводом тога Џегер је изнео своје мишљење о данашњој музичкој сцени.

„Људи из добро ситуиране средње класе су заинтересовани за грубљу, отворенију музику. Можда за то постоји и једноставније објашњење, допада им се такав звук који брзо допире до срца. Блуз је врло директна и отворена музика, зато га, на пример, ја волим. Већина данашње поп музике је превише сладуњава. Њу форсира малограђански начин живота, а тако нешто ме никада није превише привлачило. Не видим, наравно, себе као неког ко заступа мишљење већине и зато претпостављам да је с времена на време добро препустити се таквој врсти музике."

ПУРПУРНА КРАВА

ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

БИЛ ПРОНЗИНИ

Када је Флојд Анзелмо угледао краву како пасе на једном брежуљку његовог имања, једног октобарског јутра, помислио је да му се привиђа.

Нагло је закочио свој камионет поред прилазног пута који је кривудао кроз његово имање, повукао ручну кочницу и нагнуо се преко седишта да још једном погледа. Још је била тамо. Зурио је у њу, желећи да она ишчезне. Али није.

Анзелмо лагано затресе главом и изађе из камионета. Стајао је на пошљунченом путу, заклањајући очи од сјаја зимског сунца. Још је била тамо.

Побогу, помисли Анзелмо. Следећи пут ће ми се привиђати ружичасти слонови. А ја уопште не пијем.

Он подиже крагну свог капута, штитећи се од хладноће и раног јутарњег ветра, а затим дубоко уздахну и обиђе око камионета. Пажљиво је напредовао кроз влажну траву поред пута, лако се пребацио преко беле ограде и почео да се пење уз брежуљак.

На пола пута застаде да би још једном погледао. До ђавола, крава је стварно била пурпурна; веома пријатна, бледољубичаста, тамнија нијанса те боје. Ипак, контраст који је чинила са светлим хлорофилним зеленилом траве и тамним, смеђе-белим осталим кравама, био је прилично узнемирујући.

Анзелмо се попе на удаљеност од двадесет стопа од места где је пасла пурпурна крава. Пажљиво је заобишао животињу у широком кругу. Није обратила пажњу на њега.

– Чуј – рече он гласно – ти ниси стварна.

Крава је мирно жвакала, не обраћајући пажњу на њега.

– Краве нису пурпурне – рече Анзелмо.

Животиња лагано махну репом.

Стајао је и посматрао је доста дуго. Затим је поново уздахнуо, овог пута прилично резигнирано, окренуо се и пошао низ брежуљак.

Његова жена завршавала је прање судова од доручка у кухињи када он неколико минута касније уђе унутра.

– Зашто си се тако брзо вратио? – упита она.

– Еми – рече Анзелмо – на брежуљку, доле низ пут, пасе једна пурпурна крава.

Она обриса руке о кухињску крпу. – Скувала сам свежу кафу – рече му она.

– Рекох да једна пурпурна крава пасе

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

на брежуљку доле низ пут.

– Да, драги – рече његова жена. А затим поче да спрема судове у креденац.

Анзелмо изиђе напоље. Угледа Хенка Рејфорда, свог предрадника, како излази из штале за мужу.

– 'Бро јутро, господине Анзелмо – рече Хенк.

– Хенк – рече Анзелмо, мрштећи се. – Видео сам пурпурну краву како пасе на брежуљку тамо низ пут.

Хенк се загледа у њега.

– Прво сам мислио да ми се привиђа. Али, попео сам се донде и та проклетница је стварно била пурпурна. Не могу да се разаберем.

– Да – рече Хенк, чудно га гледајући.

– Ниси ли је можда и ти видео?

– Не, господине.

Анзелмо климну. – Хоћеш ли да пођеш са мном тамо и погледаш.

– Па – рече Хенк – имам нека неодложна посла.

– Онда можда касније – рече Анзелмо.

– Свакако – одврати Хенк, брзо се удаљујући. – Можда касније.

Анзелмо се врати у кућу. Упути се право ка телефону који је стајао на столу у ходнику и позва Цима Плејера, издавача локалних недељних новина.

– Овде Флојд Анзелмо – рече он када се Плејер јави.

– Шта могу да учиним за тебе, Флојде?

– Па – рече Анзелмо. – Малопре сам се упутио у град; возио сам својим прилазним путем када сам угледао пурпурну краву како пасе на падини једног брежуљка.

На другом крају жице владала је тишина.

– Циме? – упита Анзелмо.

– Пурпурна крава – рече коначно Плејер.

– Тако је – узврати Анзелмо. – Пурпурна крава.

Опет наступи тишина, али овог пута краћа. Затим се Плејер насмеја. – Ти ме завитлаваш, је ли тако?

– Не – рече озбиљно Анзелмо.

– Чуј, Флојде, имам пуно посла – рече Плејер. – Сви ти проклети НЛО-и који су у последње време виђени у околини, нисам имао времена да... – Он застаде смејући се. – Хеј, можда је та твоја пурпурна крава дошла једним од тих летећих тањира за које људи тврде да су их виђали.

– Циме – рече полако Анзелмо – не знам ја ништа о летећим тањирима. Знам само да једна пурпурна крава пасе на једном од мојих брежуљака. Ако хоћеш да дођеш овамо, показаћу ти је.

Плејер је један тренутак ћутао. Затим рече: – У реду, доћи ћу. Али ако се шегачиш са мном..

– Брежуљак о коме ти говорим удаљен је око километар и по од ауто-пута, на мом је имању – рече му Анзелмо. – Срешћемо се тамо.

– За четрдесет пет минута – рече Плејер несрећним гласом и спусти слушалицу.

Анзелмо се упути ка вратима. Његова жена уђе у собу управо у тренутку када је стигао до њих. – Куда ћеш, драги?

– Да се нађем с Цимом Плејером.

– Због чега?

– Да му покажем пурпурну краву коју сам видео.

Њено чело забринуто се набора. – Флојде...

– Вратићу се отприлике за један сат – рече Анзелмо и изиђе напоље.

Он седе у свој камионет и крену прилазним путем. Када је стигао до брежуљка, опазио је да се пурпурна крава примакла ближе подножју и да је сада пасла свега неколико стопа од беле ограде.

Анзелмо заустави камионет и изиђе. Затим се упути кроз траву до ограде, прескочи је и стаде пред краву.

Животиња је наставила да пасе као да га не примећује.

Анзелмо јој се оклевајући приближи. Испружи опрезно шаку и додирну јој главу. Затим устукну. – Почео сам да сањам – рече он – али нека сам проклет ако ниси стварна, такође нека сам проклет ако ниси пурпурна.

Животиња мало помери задње ноге.

– Одакле си ти уопште? – упита Анзелмо. – Цим Плејер је поменуо неке летеће тањире или нешто слично. Ја баш не марим за те трице и кучине, али т...

Анзелмо застаде код последње речи. Поглед му се прикова за шаку, шаку којом је неколико секунди раније додирнуо главу животиње.

Прсти су му постајали пурпурни.

Осетио је пролазну жељу да се окрене и побегне. Брзо је нестала. После једног тренутка, животиња подиже главу како би први пут погледала у Анзелма.

Правим упитним тоном она рече: – Муу?

– Муу – одврати Анзелмо.

Када је Цим Плејер стигао неколико минута касније, на брежуљку су пасле две пурпурне краве.

СПАСАВАЈ СЕ КО МОЖЕ!

Колико година има падобран то нико не може поуздано да каже јер разне енциклопедије наводе различите податке, али је „Забавник" успео да пронађе и поређа најзначајније податке из историје падобранства.

У једној старој кинеској хроници, још из 90. године пре наше ере, стоји да је неки кинески цар, спасавајући се од ватре која је избила у амбару док га је обилазио, зажмурио и скочио са „врло велике висине", држећи изнад главе неколико повезаних сламнатих шешира.

Француски амбасадор у Сијаму оставио је сведочанство о опасном скоку неког уличног акробате који је срећно атерирао на тло летећи помоћу два кишобрана. За овај свој подвиг добио је од цара довољно да више до краја живота није морао да изиграва птицу, а цео догађај се одиграо у 17. веку.

Чувен је и цртеж Леонарда да Винчија: велики уметник и проналазач тачно је назначио идеју падобрана, али конструкција какву је он замислио, што се величине тиче, била је тотални промашај – пречник леонардовске куполе износио је око два метра, док данашњи падобран мора у дијаметру да има 4–5 метара, односно да би се осигурало безбедно спуштање једног човека, неопходна је површина куполе од 50 до 70 m².

Крајем 16. века Фауст Вранчић, наш човек из Шибеника, оригиналан научник, историчар и изумитељ, скочио је са високе куле у Венецији држећи у рукама дрвени рам са затегнутим платном од кудеље преко њега. Судећи по величини овог падобрана, што одлично може да се израчуна према најстаријој познатој слици падобранца објављеној 1605. у Вранчићевој књизи „Machinae novae", тешко да би издржао више од једног скока. Бар не са истим скакачем.

Године 1879. извесни Вилљем Опенхајмер патентирао је справу за спасавање људи који би помоћу ње могли искакати кроз прозор запаљених вишеспратница. Уређај се састојао из два дела: дубоких ципела са јастучићима испод и куполе пречника метар и по, која се у склопљеном стању причвршћивала за главу, као турбан.

И чувена браћа Монголфје, проналазачи ваздушног балона који се пуни топлим ваздухом, експериментисали су и са падобранима. Пречник куполе коју су они користили износио је два метра. Додуше, браћа нису ни помишљала да свој изум испробају на човеку, па су са високог торња гурнули у амбис овцу. Прорачуни су се у овом случају показали исправни: овца је преживела.

Најзад и неколико речи о човеку који је 1785. године измислио прототип данашњег падобрана. Презивао се Бланшар. „Постоји непроверено сведочанство да је скочио из ваздушног балона 1793. године – пише за њега Дон Поинтер, аутор неколико књига о падобранима – и при том сломио ногу. Бланшару се приписује и онај најстарији падобрански виц:

– И тако, кад сте скочили, сломили сте ногу.

– Не, него кад сам се спустио на земљу.

За сам крај: још један Југословен, осим Вранчића, ушао је у историју падобранства – Јанко Лутовац скочио је падобраном 135 пута у току једног једног дана.

В. М.

НАЈСТАРИЈЕ ЉУБАВНО ПИСМО

Почетком овог века у развалинама Вавилона нађено је љубавно писмо урезано на глинену плочицу још 2200. године пре нове ере. Клинастим писмом јуноша пише својој Казбуји (овчици) која се налазила у Сапареу: „Да ти сунце Мардука подари вечити живот. Желео бих да знам да ли те здравље добро служи. О, пошаљи ми што пре гласника који би ми то јавио. Налазим се у Вавилону, не виђам те и то ме обеспокојава. Упути што пре гласника с вешћу када стижеш да бих се томе могао радовати. Дођи у време Маршесвана. Желим ти да дуго поживиш због моје љубави према теби".

Илустровао: Иванца Кољанин

РУМИ И ЖЕЛЕ БОМБОНИ СОКО ШТАРК!

Желе , и су наше коришћене за прављење .Онда се појавио у разним бојама. Осим уживања стално напредује. скупљају и шаљу у а награде су разне. Када је желе већ тако лепо, направљено је и у облику , , , . Све је спаковано у или и згодно за или , а лепо изгледа и као поклон.

Све те лепе ароме и боје налазе се у РУМИ програму. Кад видите у једној знајте да се у крију: за зашим онда , и Сви су шарени, џумени и поједу се док сте рекли .

Е сад једно изненађење. У облику направљене су џумене бомбоне са аромом ментола. Освежавајући укус одмах ће Вас препланути . А згодне су за и нарочито ако су пушачи. За све оне који воле и друге укусе РУМИ ту је и Џам Џам

Одмах да Вам кажемо : најбоље су са укусом диње! сви обожавају иако је у са другим , које миришу на , и .

И на крају само једно ПРИЈАТНО!

Желе Вам ваши , , , и .

Небески ручкови

ДИМЉЕНИ ЛОСОС И ЗА ОТМИЧАРЕ

Сваког дана у свим авионима на свим ваздухопловним линијама света поједе се огромна количина хране. Шта ко спрема, где и како?

Од сасвим скромних почетака крајем 20-их година у облику сувих сендвича, тек да се преживи, конзумирање хране у авионима доживело је огромну промену и постало велики бизнис. Прошле године 108 највећих авионских компанија послужило је отприлике 450.000.000 оброка! Само на лондонском аеродрому „Хитроу" центар за исхрану у ваздуху припреми 25.000 оброка на дан. Снабдевање авиона готовим оброцима које обавља хиљаде малих компанија, значајна је делатност којом се за годину дана оствари више од милијарду фунти!

Познати британски новинар Хенри Бухенен провео је шест недеља завирујући у одељке за припрему хране по највећим аеродромима Европе и САД и остао запањен маштовитим системима који се при том користе. Ево његових утисака.

Цилиндрично јаје

– Видео сам рерне које се окрећу и у којима се комад меса пече за заиста невероватно кратко време од неколико минута, пиштољ за сос који, под надзором електронског ока, избацује тачно одређену количину на сваки месни оброк који прође испод њега на покретној траци, интерну телевизију помоћу које се кувари обавештавају тачно у минут о променама у реду летења, броју путника и њиховим захтевима (посебна јела) или контролне торњеве са којих отправници, користећи се радио-везом, шаљу дежурне хладњаче натоварене најразноврснијим оброцима на поједине терминале.

Али, упркос свим тим свемирским справама, веште руке и машта остају незаменљиви да би се постигла хармонија укуса, боје и изгледа. Пођимо у посету Орлу Свендсену, помоћнику директора за снабдевање компаније Скандинавиен Ерлајнс на аеродрому у Копенхагену.

– Већина путника који стижу у Скандинавију тражи храну која припада групи хладних предјела – каже Свендсен – тако да ми овде производимо вероватно више сендвича него било где у свету. – При том показује на шест жена у белим кецељама које припремају кришке димљеног лососа тако да тачно покрију хлеб.

На његов предлог стављам у уста бледи комадић лососа који је одбачен у раду.

– Укусан је исто као и онај розе – слаже се са мном – али једноставно не изгледа свеже. – А то је само једна од веома важних ситница да би „отворени" сендвич био врхунски.

На следећем пункту остао сам запањен најчуднијим тврдо куваним јајетом које сам икад видео – било је дугачко 30 центиметара, у облику цеви са отвореним крајевима.

– То је изузетно откриће које осигурава да у кришкама које се употребљавају за сендвиче и салате свако добије једнак део жуманца и беланца – објашњава Свендсен. У току поступка који се примењује у Данској, одвајају се беланца од жуманаца, тако одвојени кувају се напола да би се напослетку опет спојили и то тачно у тренутку кад почне стврдњавање. Резултат: огромно јаје истог укуса као оно које је малопре ољуштено.

Комшија је добио више!

Ко одлучује која ће се врста хране послуживати у току лета?

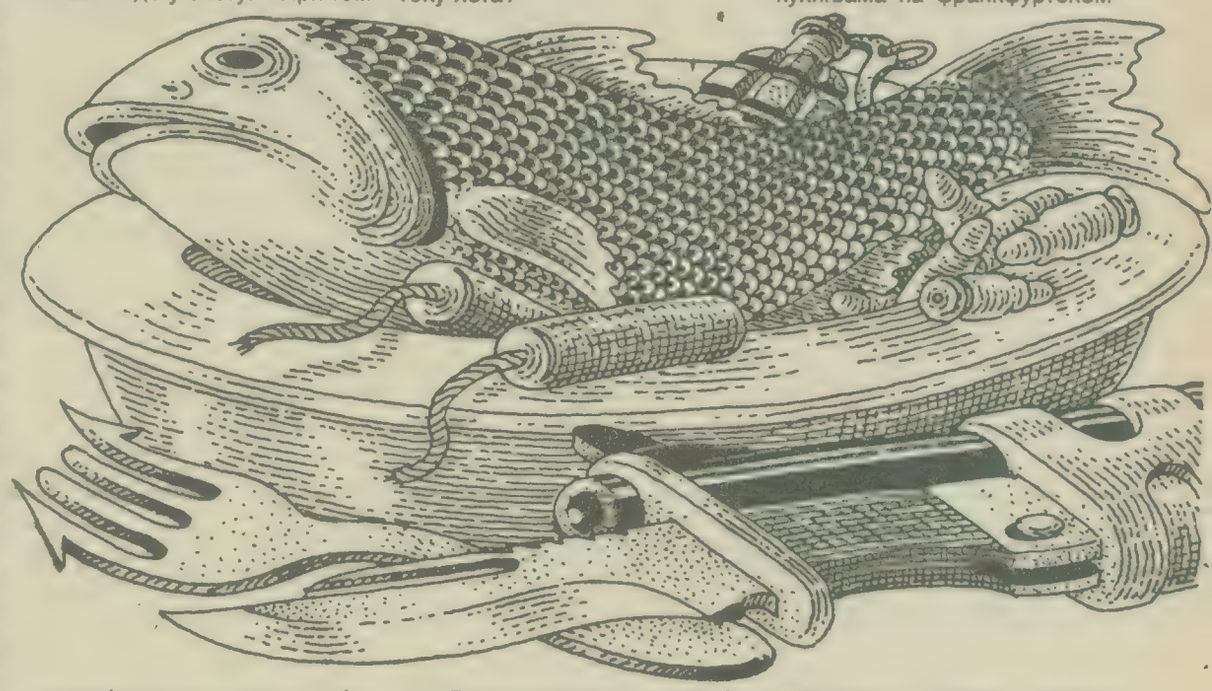

– Ваздухопловне компаније имају потпун надзор над састављањем јеловника – објашњава Марсел Жинкас из париске фирме „Сервер". Ер Франс, на пример, има више од 1000 разноврсних јела и предјела од којих је 80 увек спремно за послуживање.

Из рецепата зачас сазнате састав сваког јела. Тако је један ручак који сам имао прилике да видим био спремљен од „118 грама јунеће шницле, 78 грама грашка, 28 грама кавијара", све то са 224 грама целера у салати. Али зашто су количине сировина тако тачно одређене? Један од разлога је и да би се искључила свака могућност притужбе.

– Зачудили бисте се колико је путника спремно да позове стјуардесу јер сматрају да нису добили колико њихов сусед – рекао ми је службеник једне авионске компаније. – Други је разлог да се истакне посебан стил компаније.

– Већина ваздухопловних превозника данас има сличну опрему, исте цене и линије, као и ред летења одређен међународним споразумима – истиче Хемје Клајн из Луфтханзе. – Тако су храна и услуга један од начина да компанија изгради свој особен стил. При том се води рачуна да се задовоље разни национални укуси. У Луфтханзиним кухињама на франкфуртском аеродрому можете видети мајсторе кулинарске вештине како припремају печене голубове за бразилску компанију Вариг, национални специјалитет од јастога за Саут Ефрикен ерлајнз или, рецимо, маканучи, пикантно предјело за путнике јапанске ваздухопловне компаније. Многа од тих егзотичних јела приређују у посебним кухињама кувари из тих земаља.

Бритиш ервејз на Хитроу припрема за путнике прве класе традиционална енглеска јела, као кувану говедину са шаргарепом, бифтек, питу од бубрега и слично, а на ли-

нијама за САД нуде елизабетански јеловник на коме се може наћи дивљач динстана у земљаним судовима, патка печена са медом и мушкатним орашчићем или срнећи рибић с лешницима.

Шесторо мртвих

Свакога дана. пре но што сване камиони „Сервера" натоварени свежом храном крећу са париске пијаце према аеродрому. За један једини месец само кухињама на аеродрому „Шарл де Гол" потребне су 54 тоне меса и живине, више од 10.000 јаја, 45 тона рибе и шкољки, више од 45 тона свежег поврћа, 14.600 литара млека и 225 килограма кавијара. У рану зору 190 кувара и њихових помоћника већ је заокупљено припремањем 10.000–15.000 оброка, колико је потребно свакога дана за редовне и чартер летове.

Увек сам замишљао да се храна за авионе припрема у огромним кухињама у којима се могу спремати све врсте јела. Али, прва кухиња у коју сам ушао била је отприлике величине оних какве имамо код куће. Заправо, већина снабдевача користи се мноштвом сразмерно малих површина: имају кухиње за први разред, туристичку класу, за топла и хладна предјела и кухињу за колаче и дезерт.

Топла јела охлађена на 4-5 степени Целзијусових стављају се у специјална спремишта, од којих су нека заправо покретне пећнице, и допремају у авионе у чијим се кухињама подгревају пре послужења. Оброци се могу и дубоко замрзнути на — 80 °C како би се могли употребити у било које доба.

Осим тога снабдевачи одржавају и мале залихе дубоко-замрзнутих посебних јела. Међу њима и обредне (за муслимане, Јевреје, православце итд.) вегетаријанске, неслане, нискокалоричне за оне на дијети, дечје оброке. Али, све су то ситни захтеви у поређењу са наруџбинама тзв. веома важних путника.

Недавно је група Арапа, враћајући се кући изнајмљеним авионом Бритиш ервејза VC-10, после шопинга у Лондону, захтевала традиционално арпаско јело – јагњетину на жару. Снабдевач се није дао збунити: телефонирао је у један лондонски ресторан специјализован за арапску кухињу и хитро допремио храну на аеродром. До тренутка кад је авион постигао потребну висину, одушевљени путници већ су уживали у сочном печењу једући га на свој традиционални начин – прстима.

Снабдевачи маниjакално воде бригу о хигијени и без премишљања ће уништити сваку количину хране која не одговара стандардима. Све кухиње које сам посетио имају биохемијску лабораторију. Кад је један резултат испоруке у Луфтханзиним кухињама показао „граничну вредност", директор је наредио да се уништи 350 оброка. Касније, кад је подробнија анализа показала да је храна била исправна, рекао је:

– Не треба жалити. Радије ћемо изгубити нешто новца него се упустити у ризик да се иједан једини путник разболи.

Али, упркос свим мерама опрезности, понекад дође до тровања храном. Вероватно најдрастичнији случај догодио се 20. фебруара 1976. када је међу 1003 путника на чартер линијама између Лас Палмаса и Хелсинкија и Лас Палмаса и Хановера избила озбиљна зараза салмонелом. Снабдевач, који је после тога морао да стави катанац на фирму по одлуци шпанске владе, послужио је прелив од мајонеза који је предуго стајао без одговарајућег хлађења. Том приликом од тровања је умрло шесторо путника.

Пилот никад не једе што и копилот

Нико од чланова посаде, међутим, није био заражен јер све ваздухопловне компаније које лете на међународним линијама морају да осигурају својој посади посебну храну. Не само што пилот и копилот добијају различит оброк него их припремају разни кувари у одвојеним кухињама. Те мере потпуно отклањају и најмању могућност да се обојица истовремено отрују храном...

О томе колико су снабдевачи сујетни на храну која излази из њихових кухиња најбоље сведочи случај од пре неколико година кад је у Њујорку отет авион који је после слетео на париски аеродром „Шарл де Гол". Пролазили су сати и сати преговора о ослобођењу 59 талаца, кад је од отмичара стигла порука: „Треба нам храна". „Сервер" је одмах почео да спрема сендвиче, узимајући само изабране комадиће меса, режући одговарајуће кришке хлеба, кувала се кафа, сортирали послужавници. Чему сав тај труд кад је у питању отети авион?

– Морамо да чувамо свој углед – слеже раменима француски кувар. – Не видим зашто бисмо га ризиковали због шачице терориста!

В. М.

Илустровао: Љубомир Милојевић-Љубац

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Трунка, мрвица – Мали ексер, **2.** На ову страну – Учесници у догађају, **3.** Приповедачи (лат.) – Талас, **4.** Пражитељи Италије, Итали – Кратка сукња, **5.** Малтретирати – Кредит, **6.** Бугарска средњовековна династија – Скупине водене паре у атмосфери, **7.** Симбол селена – Ауто-ознака за Скопље, **8.** Ознака за електрон – Ауто-ознака за Исланд – Нула, **9.** Сјајна тканина за одела, **10.** Естетичар, **11.** Мали штал.

УСПРАВНО: 1. Најбоља тенисерка света са слике, **2.** Бавити се рвањем – Острво на Јадрану, **3.** Обмањивање – Једнака, **4.** Носач, амал – Плесни корак, **5.** Запаљење ува (мед.) – Страно женско име, Етела, **6.** Ознака за енергију – Очеви – Наш прослављени кошаркаш, Радивој, **7.** Индијска зачин – Ознака за обим, **8.** Зимски спорт – Задружна банка (скр.), **9.** Ауто-ознака за Египат – Стока, благо, **10.** Смотра, **11.** Житељ Ирана, **12.** Теписи, сагови.

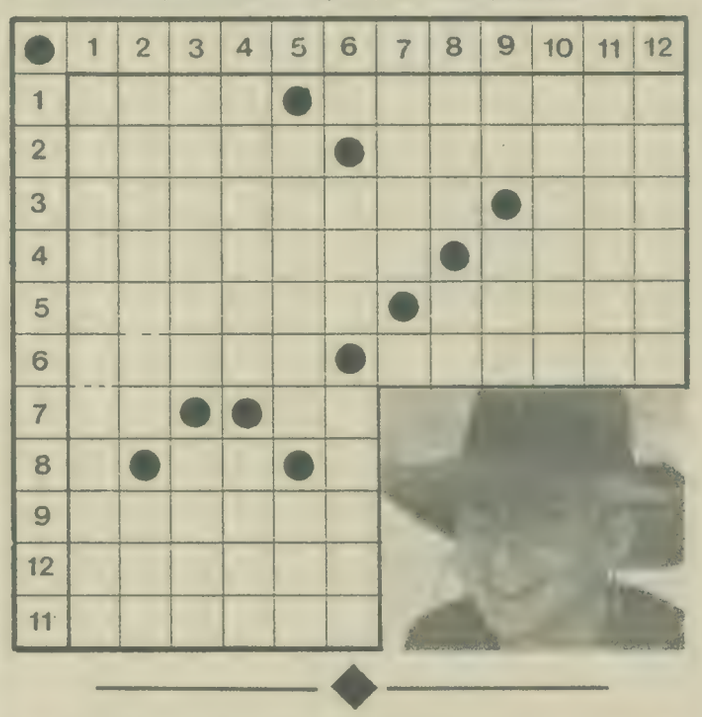

ПАРКЕТАР

Којом групом (групама) дашчица се може попунити празнина у паркету?

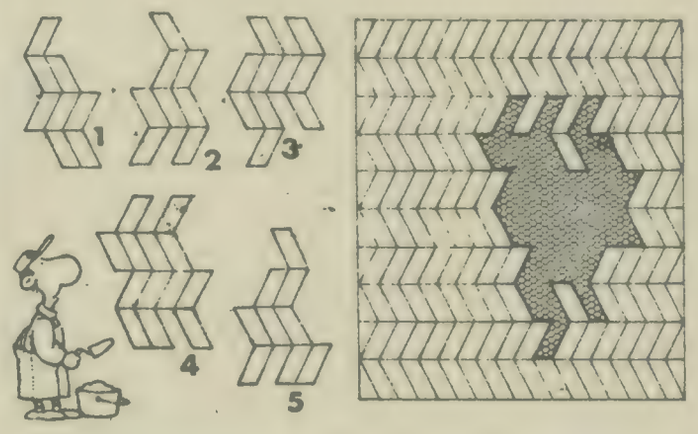

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

МАШИНЕ ЗА МАЛЕВЕЊЕ ЧЕЛИКА

У СТАЊУ СУ ДА НАМИРИШУ КРВ НА ПРЕКО КИЛОМЕТАР И ПО УДАЉЕНОСТИ, ОДРЕДЕ ТАЧАН ПОЛОЖАЈ ЖРТВЕ И КАДА ЈЕ НЕ ВИДЕ, ПРОГРИЗУ ЧАК И НАЈТВРЂИ МЕТАЛ...

Ко је по кога опаснији: ајкула по човека или човек по ајкулу? Извор је не може бити озбиљнији, човек је стручњак за ову врсту риба, зове се Чак Стилвел и тврди: од око 350 различитих врста, свега је 12 или 15 опасно по људе (између осталих, тигарајкула, велика бела ајкула и белоперка). У ствари, далеко су већи изгледи да настрадате од удара грома или убода пчеле

трице и ситнице

Неке врсте ајкула живе по педесет и шездесет година, али просечни век им је око 25 година.

него да вас поједе морски пас.

У опасности су, заправо, оне. Сваке године рибари убију преко 100 милиона ајкула. Научници упозоравају да би, наставимо ли да их таманимо овим темпом, читава врста ускоро могла да буде истребљена.

А, ако је до старешинства, ајкуле су много старије од нас и преко 100 милиона година старије од диносауруса. На Земљи су се појавиле пре више од 350 милиона година.

Ако ћемо право, у ствари су и корисне. За наш рачун чисте мора и океане и, про-

трице и ситнице

Бар се једна рибица на свету не боји ајкула. Могло би се чак рећи да су у пријатељским односима. Реч је о штитоношцу који се устима закачи за кожу домаћина коме кирију плаћа у натури: нон-стоп га чисти и лицка.

ждирући слабије и мање од себе, одржавају равнотежу врста.

Луде за мирисом крви

Ајкуле су саздане да прождиру.

Најразвијеније чуло им је „слух" (у ствари, способност да „лове" вибрације). Ајкуле су у стању да „чују" плен на удаљености од преко један и по километар.

У неку руку, ајкула је и „нос који плива"; у томе јој увели-

трице и ситнице

Ајкуле готово никада не оболевају од тумора и отпорне су на инфекције. Научници страхују да би истребљење врсте лишило науку значајних медицинских открића.

ко помажу оштре неравнине на кожи које, када се и случајно „очеше" о плен, раскрваве жртву. Овој тада нема спаса: ајкула од мириса крви полуди.

Очи ајкуле саздане су од ћелија које појачавају светлост тако да оне виде и у мраку.

Дуж бокова с унутрашње стране имају органе у облику цеви у којима се налазе нарочите ћелије осетљиве на вибрације што им омогућава да одреде тачан положај плена чак и када га не виде. Неке врсте хватају електричне импулсе које шаљу друге рибе посредством сићушних отвора на лицу.

трице и ситнице

Китови, делфини и морска прасад су сисари. Ајкуле су рибе које кисеоник добију преко пет до седам парова шкрга.

Колико оно беше ајкула има зуба? На хиљаде, и уз то још и оштрих као нож. Зависно од врсте, ајкула у чељустима носи од 4 до 12 редова језивих зуба (просечне димензије: 5–10 cm) којима без по муке може да прогризе чак и челик. Кад јој испадне један, на његово место помера се зуб из следећег реда. Просечно крволочној ајкули за 10 година поиспада око 20.000 зуба.

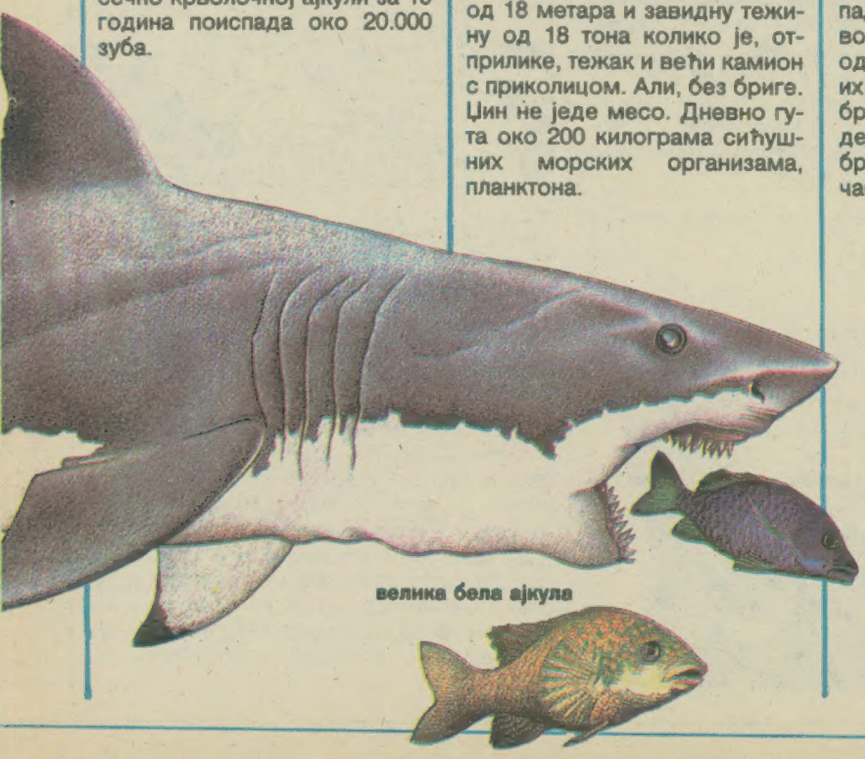

велика бела ајкула

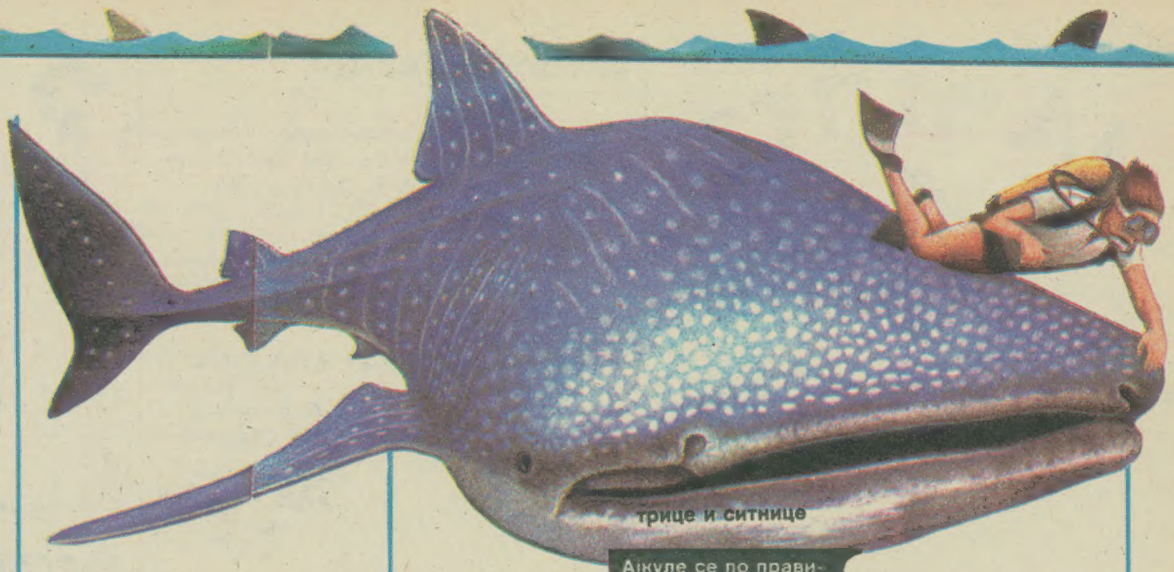

трице и ситнице

Ајкуле се по правилу крећу бешумно, не пуштајући ни гласа од себе. Неки роњиоци, међутим, тврде како се џиновска кит-ајкула оглашава звуцима који необично подсећају на крекетање жаба.

трице и ситнице

Неке врсте ајкула полажу јаја у води, друге у сопственом телу, а има и таквих које рађају живе младунце. Све претерују у дужини трудноће: на приносу се чека скоро две дуге године.

Највеће и најмање

Неке ајкуле не би уплашиле ни мало дете. Примера ради, патуљаста ајкула дугачка је 15 центиметара. У ствари, више од половине врста није дуже од метра.

С друге стране, неке су стварно огромне. Кит-ајкула, на пример. Кад је здрав и лепо развијен, овај доброћудни џин зна да достигне дужину од 18 метара и завидну тежину од 18 тона колико је, отприлике, тежак и већи камион с приколицом. Али, без бриге. Џин не једе месо. Дневно гута око 200 килограма сићушних морских организама, планктона.

'Ајд умакни, ако можеш...

Захваљујући аеродинамичном облику тела и моћним перајама тешко да у води има створења бржих од њих. Додуше, јадне ајкуле и немају богзна каквог избора. За разлику од осталих риба којима ваздушни мехурови омогућавају да се с времена на време одмарају, ајкуле су осуђене на доживотно, данономно пливање. Стану ли, не гине им пад на дно. Већина крстари водама просечном брзином од 5 километара на час. Има их, међутим, и уби боже брзих. Мако-ајкула (људождер) достиже невероватну брзину од 400 километара на час.

Погоди ко то плива по језеру...

Ајкула има у свим океанима, али им ипак највише одговарају тропски топле воде. Мање је познато да постоје и врсте које живе у рекама (Амазон, Ганг, Мисисипи), а једна се лепо снашла и у језеру. Ајкула-људождер из језера Никарагва насрће на скоро све што се креће.

И, ко да се не боји ајкула још?

Припремила: ***М. Ивић***

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Зец Освалд – Дизнијев првенац

Реците ми нешто о првом Дизнијевом јунаку Микију Маусу, како и када је настао?

ДАНКА
Кладово

Мики Маус није био први Дизнијев јунак, већ зец Освалд, али млади цртач Волт Дизни сва права на њега продао је издавачу код кога је био запослен. Када је уговор о откупу права истекао, овај издавач упослио је друге уметнике да

смишљају нове авантуре за овог већ популарног јунака. Волт Дизни је одустао од свог првенца и смислио је другог јунака. Био је то миш – Мики који је „рођен" у октобру 1928. године.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ – ВОДОРАВНО: мрва, ексерић, овамо, актери, наратори, вал, Италици, мини, кињити, зајам, Асени, облаци, Се, СК, е, ИС, о, листер, естета, штапић

ПАРКЕТАР: 1, 4 и 3.

Обожавалац Бруса Лија

Велики сам обожавалац Нинџе и сакупљам све књиге о тој борилачкој вештини, и наравно, о Брусу Лију. Недостају ми три књиге: „Брус Ли – заувек", „Летњи Нинџа – тренинг" и „Нинџа – дух бесмртности". Молим све који ове књиге имају, а желе да их продају, да ми се јаве на адресу:

ЈОВАН МИХАЈЛОВСКИ
91220 Тетово
Б. Кидрича 31
или на тел. 094/31-810

Птичји поглед

Зашто се каже да птице имају троструки поглед, и какав је то „поглед" који им омогућава да имају много бољи вид од човека?

Д. БАЊАЦ
Карађорђево

Познато је да птице имају много бољи вид од људи, али извесне грабљивице имају такозвани „троструки поглед" који им омогућава необичан састав њихових очних сочива. Свако око код ових грабљивица има две очне дупље, централну и периферну. На тај начин оне могу да осматрају једно место из три правца истовремено што им омогућава да добро осмотре жртву, односно плен, пре него се обруше на њега.

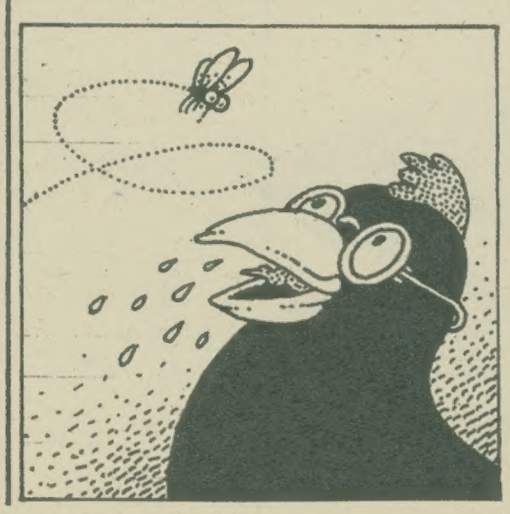

Како се пали палидрвце?

Немојте се чудити што вас у ери компјутера питам за једну обичну ствар. На ком принципу долази до паљења палидрвцета шибице.

МИЛЕНА
Добановци

Главица палидрвцета шибице садржи једињења калијума и хлора, затим запаљивог сумпора и парафина који су сједињени лепком. На кутији о коју таремо главу палидрвцета највише има неотровног црвеног фосфора. Лаким остругањем главе палидрвцета о ову површину за кресање, доводимо у везу два једињења, калијумхлорат и фосфор између којих долази до бурне хемијске реакције која доводи до брзог распадања калијумхлората. Овом приликом ослобађа се јака топлота која уз помоћ ослобођеног кисеоника пали палидрвце.

Танго из – Африке

Хтела бих да знам одакле потиче плес танго?

ГОЦА М.
Таванкут

У 18. веку црначки робови, доведени у Јужну Америку, донели су са собом и свој фолклор, црначки плес уз који се убрзо везала шпанска музика, Јужне Америке и нова игра парова прерасла је у друштвени плес. Име ове игре потиче од црначког опонашања ударања у бубањ (тан-го, тан-го). У плесне дворане Европе танго улази око 1910. године, да би око 1920. достигао велику популарност.

„Криве" грађевине

Занима ме да ли је криви торањ у Пизи једина грађевина те врсте у свету.

БОШКО Ј.
Лазаревац

Грађевина сличних кривом торњу у Пизи, у свету има још једанаест. У самој Италији постоје још две: крива кула у Болоњи и криви звоник у Модени. У Швајцарској постоји крива кула у Сен Морицу, у Шведској – крива кула у Готланду, и у Шпанији у Сарагоси. У бившем Совјетском Савезу (данас ЗНД), та-

ко|е постоје две сличне куле: кула „Сјујумбек" у месту Запковице а Чехословачка своју криву кулу има у Домжалицама.

Пет-шоу и Зоо-зум за Дацу

Бићу кратка. Желим адресу емисија ПЕТ-ШОУ и ЗОО-ЗУМ.

ДАЦА
Београд

Адреса и телефони су:
РЕЂИ ПРОГРАМ ТВ БЕОГРАД (за Пет-шоу)
11000 Београд
М. Поповића 9
тел. 600-842

НЕЗАВИСНА ТЕЛЕВИЗИЈА СТУДИО Б (за Зоо-Зум)
11000 Београд
Масарикова 5
тел. 685-749

Влада Вуловић, Горњи Крњин, 38218 Лепосавић – воли дописивање и сакупља постере.

Oucif Karim, 8 place Khemisti Med Salda 2000, Algeria – жели да се дописује са младима на енглеском језику.

Александра Јанковић, Иве Поле Рибара 12, 11000 Београд – 10 година, воли музику и дружење.

Лек за компјутерске вирусе

У питању је опклада и надамо се да ћеш ти пресудити. Мој друг тврди да је пронађен начин којим се спречава деловање познатих вируса на компјутере, а ја да је још немогуће заштитити компјутере од њихових упада. Ко је у праву?

БОРКО СРНИЋ
Вршац

Недавно је кинески (не јапански, како би се очекивало) стручњак за компјутере др Јанг Жењу обнародовао да је пронашао дискету којом може да „имунизира" компјутере од свих врста и познатих и непознатих вируса. Др Јанг Жењу свој „имунизатор" назвао је „Вирус стоп плус", и према тестовима које су извршили кинески и амерички стручњаци то је ефикасан метод да се спречи деловање 300 познатих компјутерских вируса. Дискета штити компјутере и од нових типова вируса, како тврди кинески стручњак. За овај метод многи познати амерички стручњаци верују да ће наћи широку примену у целом свету где има преко 80 милиона компјутера.

БЕРЗА компјутера
Commodore 64 128 Amiga Pc
-НОВО ЗА НОВО
-СТАРО ЗА НОВО
-СТАРО ЗА СТАРО
ОД 10-14ч у КАЈМАКЧАЛАНСКОЈ 42
"ТРИМ" и "СВЕТ КОМПЈУТЕРА" 011/421-203

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампани сатав, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
БРОЈ 2118

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Помоћник главног уредника Славољуб Кецић

Уредник стрипа Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Маркетинг агенција: Македонска 31/I, телефон 320-645. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „Политика" убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO" – AG, Bernstr. – West 64, CH – 5034 SUHR Schweiz. Тел. 41/64/310470 и 41/64/310471. Fax 41/64/310472, на конто:
NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Bahnhofstr. 49, CH – 5001 AARAU, Schweiz, Конто број: 21.4957.057.6

Годишњу претплату на лист не примамо

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.–
СР НЕМАЧКА	DEM 89.–
ШВЕДСКА	SEK 374.–
ФРАНЦУСКА	FRF 211.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.–

Трошкови АВИО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор
др Живорад Миновић

WALT DISNEY
МИКИ
ОВО СЕ ЗОВЕ „УЗ ПОМОЋ КОНЦА И КАНАПА"...
... АЛИ САМ СИГУРАН ДА ЋЕМО УСПЕТИ!
ОДЛИЧНО ЛЕЖИ У РУЦИ! САД НАМ САМО ОСТАЈЕ ДА ЧЕКАМО...
ШИЉА
З
ПССТ... УЈКА МИКИ, ЕВО ГА!
ХЕ,ХЕ,ХЕ... БЕЖИ УНУТРА! МИСЛИ ДА ПАДА КИША!
ЧАК ИАКО ЈЕ МЕСЕЧАР, ШИЉА ЈЕ ДОВОЉНО ПАМЕТАН ДА НЕ ИЗЛАЗИ КАД ПАДА КИША!
ХЕЈ, УЈКА МИКИ...
Distributed by King Features Syndicate
© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved
2-16